

 laiškas
lietuviams

MAY 1994 GEGUŽĖ

ŽVAIGŽDĖMIS VAINIKUOTAJ AI	145	Algirdas Paliokas, SJ
JĖZUS SIUNČIAMAS Į PASAULI	149	Chiara Lubich
XIX LIETUVIŠKOS ISTORIJOS ŠIMTMETIS	150	V. Bagdanavičius, MIC
ŠV. KAZIMIERO ŠVENTĖ VILNIUJE	154	Gerarda E. Šuliauskaitė
JOANA PLIKIONYTĖ IR BRONIOUS BRUŽAI	158	Loreta Šilenkaitė
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	160	Jonas Lauriūnas, SJ
ŠIMTERIOPAI	162	A. Saulaitis, SJ
MANO BROLIS — JĖZUITAS	166	Marija Stankus-Saulaitė
AR NORĖTUM BŪTI LOZORIUM?	168	K.J. Ambrasas, SJ
KĄ REIŠKIA “ATLEISTI”?	170	Alė Žibūdaitė
DABARTINIO MŪSŲ JAUNIMO CHARAKTERISTIKA	171	Giedrė Garlaitė
TĖVYNĖJE	173	Marija A. Jurkutė
KALBA	177	Juozas Vaišnys, SJ
ĮVAIRYBĖS	179	Red
TRUMPAI	180	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas dail. Broniaus Bružo vitražų nuotraukomis.

Viršelio piešinys — dail. Joanos Plikionytės-Bružienės.

Skyrių vinjetės — Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos

Apdaila — Teresės Bogutienės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1994 / GEGUŽIS — MAY / VOL. XLV, NO. 5

ŽVAIGŽDĖMIS VAINIKUOTAJAI

ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Pražydušio, pragydušio pavasario gegužyje, žalumoje skendinčia žeme nematoma sklendi tu, mūsų Motina Marija. Tu džiugai žvelgei anuomet į tarpukario giesme skambančius, malda palydimus gegužės vakarus Lietuvoje. Žmonės tikėjo ir galvojo senelių likimu pasidalinsią, ramybėje dienas nugyvensią... Bet prasidėję kruvinos dienos gesino tikėjimą, gerus papročius ir kažkelintu kalaviju skrodė tavo širdį. Dabar, priespaudai praėjus, tu ir vėl kvieti lietuvius į grupinę maldą, susitaikymą su Dievu ir tarpusavyje, į tą garsią artimo meilę, kadais Lietuvoje taip vėsėjusią. Bet ar užteks jėgų prisikėlimui, ar užteks meilės Dievui ir Marijai naujos Lietuvos kūrimui?!

Ir didžiausias statinys pradedamas nuo pirmos plytos. Nors ir negandų audrai siaučiant Lietuvoje, o išėivijai praradus pirmą entuziazmą, dėkim plytą prie plytos. Naujos Lietuvos niekas už mus nepastatys.

Vitražas "Madona"

*Bronius Bružas
Plonas, spalvotas stiklas, švinas. Vilnius, 1993 m.
Autoriaus dovana 'Laiškams lietuviams'*

Svarbiu ramsčiu lietuvių tikėjimui ir dorai buvo Marija. Toliau einančiomis mintimis pažvelkime ir vėl į Mariją, kad ją naujai pažintume, jos tarpininkavimo jėgą įvertintume ir vėl ją labiau pamiltume.

Tobuliausias žmogus žemėje — Marija. Praėję krikščioniškieji amžiai bandė suvokti Marijos paslaptį, išsiaiškinti, ką Dievas padarė joje ir per ją. Žmonija juto Dievo meilę per Mariją, globinčią žemę. O mes, šios žemės vaikai, per mažai dėmesingi visa tam, ką Dievas sukūrė pačioje Marijoje. Ir jos būties gelmės laikys atstu nuo mūsų akių kuriančio Dievo ir tobulai pasiduodančio žmogaus, tobulo bendradarbiavimo ir tobuliausio žmogaus paslaptis. Jeigu pavyktų palyginti savo būties gerąją dalį su Marijos būtimi, matytume tik silpnutėlį josios atšvaistą.

Amžinuoju savo noru neramus Dievas trokšta kiekvieną žmogų iškelti į žmogiškosios pilnatvės viršūnes. Ką jis padarė Nuostabiausioje iš žmonių, tai panašiai trokšta nuveikti kiekviename savo kūrinyje.

Matydami Dievo darbus Marijoje, bandykime suvokti, ką Dievas nori nuveikti mumyse. Evangelijoje trumpai aprašyta, Apaštalų Darbuose paminėta Marija visa didybe pasirodo Šv. Jono Apreiškime. Bet žemės vaikams to aiškiai per mažai. Ir tik studijuodami privačius apreiškimus, kurių dalis Bažnyčios patvirtinta, kita dar to belaukianti, mes matome, ką Dievas veikė Marijoje nuo pat kūdikystės, stebime malonės kelią, kuriuo jiėjo, ir kaip Dievo veikiami ji keitėsi. Tik pamatę Dievo ir žmogaus bendradarbiavimo pasekmes, mes atsiveriame Dievo veikimui, mes trokštame pakilti į dvasingumo aukštumas. Bet pirmiausia mums reikia pažinti save, o ne klajoti visą gyvenimą savęs pažinimo bedugnės krantu. Dažniausiai mes apgaudinėjame patys save, galvodami, kad su mumis yra beveik viskas tvarkoje, kartais atsitinka, kad sustiprintame Dievo poveikyje mes praregime ir pamatome Kūrėjo veikimo vaisius mumyse ir visą savo būties esmę suvokiame, ko Dievas laukia iš mūsų ir kurlink jis kviečia mus. Ir jei dar paprastąjį miglotą žinojimą

Dievas nušviečia gilesnio pažinimo šviesa, mes suprantame, kad esame sukurti pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Kaip tik tuo Dievas labiausiai apdovanojo žmogų, išaukštino jį. Žinome tai ir nesistebime, prisiminę tuoj pamirštame, nes nebendradarbiaujame su aktualiąja Dievo malone ir neartėjame į Dievą kaip Marija. Taigi žmogus — Dievo paveikslas, ir jam atsakomybė už šį paveikslą. Kas išdrįstų Dievo rankomis sukurtą gyvą jo paveikslą sudarkyti ir paniekinti? Kaip galima sąmoningai darkyti Viešpaties veidą bet kokia nuodėme?

Savo veidą Dievas atidavė kiekvienam žmogui. Tačiau ne visi moka išgyventi savo panašumą į Dievą. Šios tiesos išmąstymas pakelia žmogų nuo žemės. Tai mums skirta, tai prieinama, jei leidžiame Dievo tiesai ir šviesai parduoti mus pažinimo gelmėse.

Angelo pasveikinimu nuo Marijos dvasios nukrito šydas, dengęs nuostabiausią Dievo veiklą žmoguje. Jis sukūrė visais aspektais tobuliausią savo paveikslą, už kurį tobulesnio žmogiškoji prigimtis negalėtų priimti. Tačiau Marija nėra antžmogiška esybė. Krikščionybės istorija — tai didele dalimi savo menkumo ir ribotumo pažinimo istorija, kartu tai istorija didvyriškų žmogaus siekių sugrįžti prie dar nesugadintos žmogaus prigimties ištakų. Savo netobulumą pažinęs, žmogus siekia tobulybės. Bet tai pažįsta tik tas, kuris nori pažinti Dievą ir save. Nenorinčių Dievas neprievartauja.

Marijai nereikėjo pastangų savęs perkūrimui. Nuo pradėjimo ji buvo tobulas, Dievo veidą atspindintis kūrinys. Prisiminkime Angelo žodžius, Elzbietos pasveikinimą. Tačiau ją apipylusios malonės nepakėlė aukščiau žmogiškos egzistencijos. Jos veikė per žmogišką prigimtį. Marija, kaip ir mes, galėjo laisvai apsispręsti. skirtingai nuo mūsų, ji priėmė visą Dievo veikimą ir, būdama tobuliausiu kūriniu, augo Dievo pažinime, kuriam nėra ribų. Kai Mariją vadiname Nekaltai Pradėtąja, suprantame, kad jos nepalietė net gimtoji nuodėmė. Šiuo požiūriu ji iš esmės skiriasi nuo mūsų, pažinusių nuodėmę.

Dievas norėjo, kad žmonės būtų kaip gyvi

jo paveikslai. Ir pirmieji tėvai, ir visi žmonės šį paveikslą iškraipė. Nepažinusieji Dievo apreiškimo teigia, kad jis mus sukūrė netobulus, ydingus ir todėl nėra ko stengtis. Tai klaida. Pirmieji tėvai rojuje ir Marija rodo, kad Dievas sukūrė tobulą žmogų. Vadinasi, žmogus gali būti nenuodėmingas. Tačiau dabartinėje išganyimo tvarkoje tai surišta su didelėmis pastangomis. Aišku, kai Dievo meilė žmoguje įsigali, ji neša pirmyn be didelių pastangų. Mąstydami apie Mariją ir visa, ką Dievas joje padarė, nors dalinai galime suprasti žmogaus būseną rojuje. Pirmieji tėvai gundytojui pasakė “taip” o Marija pasakė “taip” Dievui. Ir kokios skirtingos to pasekmės!

Žmogui reikia teigiamo modelio. Jį stebint, lengva kurti save. Jei Marijos paslaptį mąstysime, jei nagrinėsime jos gyvenimą, ji žavės mus savo patrauklumu. Tada norėsime ją sekti, ji taps mums tobulu žmogaus siektinu modeliu.

O svarbiausia, tada lengvai galėsime Dievo valiai “Tebūnie!” ištarti.

Marija išsaugojo visišką savo prigimties tyrumą, ji liko tokia, kokia išėjo iš Dievo rankų ir per visą gyvenimą augo ir augo malonėje. Tik joje, vienintelėje iš visų žmonių, Dievo dvasia turėjo visišką laisvę. Marijos gyvenimo srovė, iš Dievo ištekanti ir į jį įsiliejanti, tokia skaidri, kad jai pačiai buvo nematoma. Kaip gali šaltinis matyti savo perregimumą? Kaip gali šviesa išsižiūrėti į save pačią?! Tai, kas mums taip sunku ir pareikalauja nemažų pastangų, Marijai buvo paprasta ir natūralu, kadangi ji nė trupučio nepažeidė Dievo duotos prigimties. Kuo didingesnės dvasios žmogus, tuo mažiau jis save vertina. Pažadu nesituokti ir skaistybės įžadu Marija buvo apsaugojusi nuo garbės būti Mesijo motina. Kaip tik šito kiekviena izraelite be galo troško. Tačiau angelo pasveikinimas parodo jai pačiai jos vertumą ir pakreipia Marijos gyvenimą nauja vaga.

Žmonijos istorijoje yra buvę žmonių, kurie buvo malonūs Viešpačiui, tačiau Marija šią malonę įgavo ypatingu, vieninteliu ir nepakartojamu būdu. Angelui paaiškinus, Šventajai Dvasiai veikiant, Marija pamatė savo išskirtinę

I - G - A - R - K - A

*Prieš vėją jie pūst nesiryžo,
Jie buvo visai nekalti.
Kad virstų Igarkoje kryžiais,
Jie buvo į čia ištremti.*

*Dievažin, kiek mūsų čia guli –
Ak jūs akmeninėm širdim,
Vaikeliui, tėveliui, motulei
Mokėjot gyvybę atimt.*

*Kaip sunkiai, kaip sunkiai
Juos priėmė žemė šalta.
Į kapvietę ašaros sunkės,
Kad būtų lengviau iškasta.*

*Tvarelės kapų išsiklaipė,
Pasviro ir kryžiai kampu,
Tik stovi kur ne kur eglaitė
Ir rauda, kad daros kraupu.*

*Klausykite! –garsai naujo Varpo
Jau aidi žeme Lietuvos.
Sugrįžkite iš mirtino vargo,
Be kaltės kaltieji namo!*

Valentinas V. Navickas

misiją ir nekaltąjį savo tyrumą. Tuo tarpu Dievo šviesos paveiktas žmogus paprastai pamato savo nuodėmingumą, kad galėtų iš jo vaduotis.

Marijos mėnesį mes džiaugiamės jos išaukštinimu, jai suteiktomis malonėmis ir dėkojame Dievui, kad mums davė tokią Motiną.

Žaliais laukais, gėlių žiedais ateik ir gyvenk, Marija, su savo vaikais.

JĖZUS SIUNČIAMAS Į PASAULĮ

CHIARA LUBICH

"Nes Dievas taip mylėjo pasaulį, kad davė savo viengimusį Sūnų, kad kiekvienas, kuris į jį tiki, nežūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jon 3, 16).

Jėzus pasakė tuos žodžius Nikodemui, žydų vyresniajam, kuris Jį vis klausinėjo (žr. Jono 3, 21). O tų žodžių prasmė iš esmės yra labai svarbi.

Kai Nikodemus manė, kad jo pokalbio dalyvis yra tik nepaprastas mokytojas, tada Jėzus atskleidė jam savo tikrąją tapatybę. Tai reiškia, kad Jis yra daug daugiau negu tik koks nors mokytojas, net jei būtų ir Dievo siūstas. Jis yra vienintelis Dievo Sūnus, Jo mylimiausias Sūnus, Asmuo, kuris yra vienas su Tėvu, ir Tėvas Juo visiškai patenkintas. Jis net siuntė tą Sūnų į pasaulį, kad per Jį žmonės galėtų turėti tikrą gyvenimą. Jėzaus žodžiai Nikodemui pasako tiesą, kuri reiškia viso krikščionių tikėjimo esmę, kad Dievas yra Meilė, kuri nori duoti mums save visą.

Dievas nepasitenkino vien tik mus sutverdamas ir siūsdamas pranašus skelbti mums Jo žodį. Atėjęs metui, Jis siuntė mums Tą, kurį labiausiai mylėjo, Savo Sūnų Jėzų. Jis atidavė Jį mums, kad visuomet pasiliktų su mumis ir būtų mūsų. Jis davė Jėzų mums, kad turėtumėm gyvenimą, ne bet kokį, bet tikrą Dievo gyvenimą, kuris viršija mūsų supratimą ir įsivaizdavimą.

Bet Jėzus, toji nuostabi ir nepaprasta Tėvo dovana mums, nori, kad mes Jį priimtume. O mes Jį priimsime tada, kai laikysimės Jo

žodžio. Jis kaip tik to ir nori: "Jei kas mane myli, laikysis mano žodžio" (Jn 14, 23). Ir kai laikomės Jo žodžio, Jis pasilieka mumyse ir mes Jame (žr. Jn 15, 4-7).

Jei mes laikysimės Jėzaus žodžių, jie mus transformuos. Jie vienyys mus su Juo vis labiau ir labiau; jie praplės mūsų sielose šviesos ir meilės horizontus, tada galėsime patirti, kad Jėzus iš tikrųjų yra gyvenimo tobulybė.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Jie rodo mums visai aiškiai, kad turime pakilti į mūsų krikščioniško tikėjimo ir gyvenimo naujas aukštumas.

Pirmiausia, tie žodžiai nori mus praturtinti tikru išvalgumu, parodyti krikščionių gyvenimą ne kaip vengimą nuodėmės, bijant amžinosios bausmės, bet kaip šviesos ir džiaugsmo gyvenimą tikroje meilėje ir laisvėje net dabar.

Žinoma, tikrasis gyvenimas negali būti suprastas iš karto, gal net ilgiau užtrunkant, jei svarstoma savaip. Mes galime jį pasiekti tik nuolat gyvendami pagal Jėzaus žodžių tikrąją reikšmę, bet nepritaikydami prie savo norų ar tik iš dalies sutikdami.

Tikrai tada galėsime patirti tikrą gyvenimą, kai tikėsime Tą Jėzų, kuris iš tikrųjų yra Žodis ir Tėvo Meilė, ir nuoširdžiai Jį priimsime.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Jėzus atskleidė jam savo tikrąją tapatybę. Tai reiškia, kad Jis yra daug daugiau negu tik koks nors mokytojas, net jei būtų ir Dievo siūstas. Jis yra vienintelis Dievo Sūnus.

XIX

lietuviškos istorijos šimtmetis

V. BAGDANAČIUS,

MIC

Ligi šiol nebuvo atkreiptas pakankamas istorikų dėmesys į reikšmingiausią Lietuvos istorijos šimtmetį. Jis buvo paliktas nuošaly, kaip nevertas dėmesio. Tačiau iš tikrųjų ir tuo požiūriu žvelgiant, kad Lietuva atgijo XIX šimtmetyje, šis šimtmetis yra labai reikšmingas. Mūsų viešoji nuomonė, nusigręždama nuo šio šimtmečio dalykiško studijavimo, yra iš vienos pusės tapusi to šimtmečio visuomeninių palikimų auka, o iš kitos pusės ji nėra sugebėjusi tame šimtmetyje išžvelgti visuomeninių ir kultūrinių daigų, kurie vedė į Lietuvos nepriklausomybę.

Kalbant apie neigiamą šio šimtmečio dvasios hegemoniją, pasilikusią lietuviškai visuomenei, reikia pažymėti, kad valstybingumo sąmonės praradimas yra glaudžiai susijęs su Rusijos valdymu. Lietuviškame kaime vyravo nuomonė, kad Lietuva buvo valdoma Rusijos nuo amžių. Iš tikrųjų Rusijos okupacija, palyginus su lietuvių tautos valstybine istorija, tetruko tik vieną šimtmetį. Paskutinis Lietuvos padalinimas įvyko 1795 metais, o politinis tautos atgimimas organizaciniu būdu pasireiškė Vilniaus Seime 1905 metais. Taigi turime, tiesa, šiek tiek ilgiau nei šimtmetį užtrukusį Lietuvos pavergimą, bet ne daugiau. Tačiau ir šis ribotas laikotarpis rafinuotos rusinimo politikos dėka sugebėjo prislopinti Lietuvos visuomenės valstybingumo sąmonę. Tai yra didžiausia šio šimtmečio blogybė, padaryta lietuvių tautai.

Tačiau lietuviškumo slopinimas dar nereiškė lietuviškumo mirties. Šimtmečio bėgyje būta kultūrinių ir visuomeninių reiškinių, liudijusių gilų tautos valstybingumą. Vos penkeriems metams nuo okupacijos praėjus, gimsta busimasis vyskupas Motiejus Valančius, kuris, nors iš liaudies kilęs, tačiau turi nepaprastai gyvą lietuvišką sąmonę. Jo mokyklų steigimas visoje didelėje to meto Žemaičių vyskupijoje, nepaisant kai kurių nenoro tai pastebėti, buvo žymiai reikšmingesnis, negu švietimo ministro veikla.

Valstybinė lietuvių tautos sąmonė, kuri aktyviai reiškėsi rytinėje Europoje jau Viduramžių pabaigoje, išliko ir 19-tajame šimtmetį. Ryškiausias to valstybingumo įrodymas du su-

klimai, pademonstravę lietuvių tautos pasipriešinimą rusų okupacijai. Kalbama apie 1831 ir 1863 metų sukilimus. Jų negalima paaiškinti kitaip, kaip gyva valstybine sąmone, likusia iš praeities. Jeigu šešiasdešimt trečiųjų metų sukilimas jau turėjo socialinių idėjų, tai trisdešimt pirmųjų metų sukilimas buvo akivaizdi Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės valstybinės dvasios išraiška. Šio sukilimo vyksme nėra net užuominos apie galimą skilimą tarp bajorijos ir visuomenės. Visi ėjo išvien. Nepasitikėjimas-bajorija lietuviškai visuomenei buvo įskiepytas vėliau. Visuomeninį skilimą itin rėmė okupacinė administracija, suvokusi, kad, norint valdyti visuomenę, pirmiausia reikia diskredituoti jos buvusius vadus. Be abejo, skilimui tarp visuomenės ir bajorijos įtakos turėjo ir iš Vakarų besiskverbianti socialinė idėja.

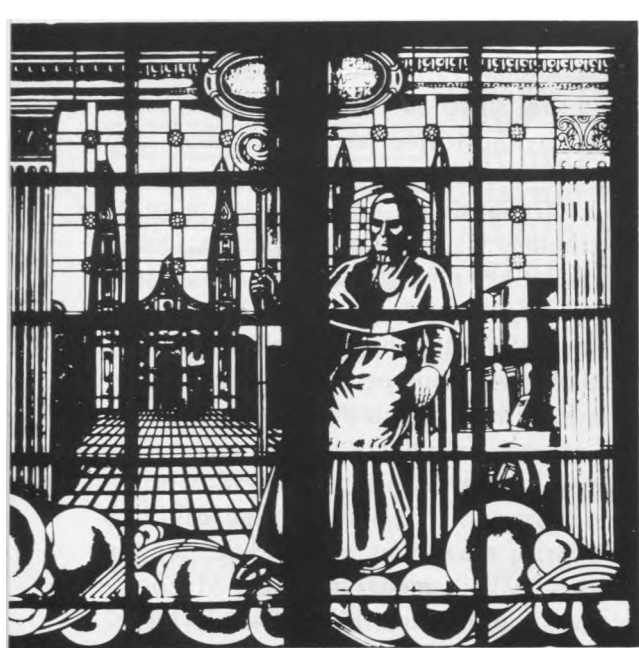
1863 metų sukilimas, be abejonės, jau buvo naujų idėjų poveikyje, tad socialiniai klausimai buvo anaipol ne paskutinėje vietoje. Tačiau ir šis sukilimas turi duomenų, tiesa, visai kitos rūšies, liudijančių gilų tarpusavį tautos solidarumą. Jeigu ankstesniame sukilime bajorija ėjo kartu su visuomene, tai šiame sukilime katalikiškoji kunigija ėjo išvien su sukilusia visuomene. Geriausias šio teigimo pavyzdys yra kunigas Antanas Mackevičius (1828-?), nužudytas už dalyvavimą sukilime. Šį atvejį vertėtų prisiminti ir norint paneigti vėliau atsiradusią nuomonę, neva kunigija buvo svetima lietuviškai visuomenei.

Nepakankamai įvertinta ir pagerbta yra devynioliktojo šimtmečio kova už lietuvišką spaudą bei jos platinimą. Laikyti ją vien kova už spaudos laisvę būtų per mažą. Tai buvo visos lietuvių tautos valstybinės sąmonės visuomeninė išraiška. Dr. Vandos Sruogienės išsamiai paruošta apžvalga apie knygų platinimo organizaciją ir knygnešius Lietuvoje, paskelbta kolektyvinėje knygoje "Kovos metai dėl savosios spaudos" (199-257 psl.) yra dokumentinis

liudijimas visuomeninio judėjimo, neapsiribojusio vien literatūrine ar žurnalistine veikla. Tai buvo aktyvi, gerai organizuota veikla, bylojusi apie pastovius ryšius tarp perėmusių spaudinius iš užsienio ir tų, kurie tolimiausiuose užkampiuose tą spaudą, žinoma, visiškai slaptai platino. Dėl to į šį laikmetį mes galime žiūrėti kaip į abiejų sukilimų dalyvių herojiškos veiklos tąsą naujoje kultūrinėje situacijoje.

Niekados nebus per daug pagyrimo žodžių, vertinant 19-tame šimtmetyje vykusią kovą už lietuvišką žodį ir knygą. Šio straipsnio autorius prie šios išvados priėjo po vieno įvykio, jo patirto prieš keliolika metų Britų muziejaus bibliotekoje. Jis ten nuvykęs ieškojo medžiagos apie Mažosios Lietuvos kultūrinį palikimą. Didžiai nustebęs, jis ten rado lietuvių kalba parašytą knygą "Kovos metai dėl savosios spaudos", išleistą 1957 metais Lietuvių Bendruomenės, talkininkaujant Lietuviškos knygos klubui. Rasti Britų muziejuje knygą apie 19 šimtmečio antros pusės Lietuvos visuomeninę padėtį yra savaime svarbus įvykis, nes svetima kalba parašytai knygai nėra lengva ten patekti. Tačiau jei ši knyga muziejum pateko, ir pateko ne į senų knygų atsarginį sandėlį, bet į kasdien vartojamų knygų katalogą, tai reiškia, kad kas nors turėjo suprasti, jog 19-tame šimtmetyje vykęs sąjūdis už lietuvišką žodį buvo žymiai daugiau nei žurnalistinė veikla. Kas nors turėjo suprasti bei įvertinti ir tai, kad minėtas sąjūdis turėjo ir valstybinės reikšmės.

Kovos už lietuvišką raštą laikotarpis išugdė šiam darbui pasiaukojusius žmones. Vienas jų buvo vyskupas Motiejus Valančius, supratęs, kad nemokanti skaityti visuomenė negali sėkmingai kovoti už lietuvišką spaudą. Svarbiu 19-tojo šimtmečio laimėjimu reikia laikyti M. Valančiaus organizuotą pradžios mokyklų sistemą, turėjusią ypatingos reikšmės visuomeniniam Lietuvos gyvenimui.

Vitražo, skirto pal. Jurgiui Matulaičiui, fragmentas, 1991.

Bronius Bružas

Turime būti dėkingi kunigui Antanui Aleknai, kurio knygoje „Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius“, išleistoje Klaipėdoje 1922 m, esama plataus skyriaus apie aukščiau paminėtą vyskupo M. Valančiaus veiklą.

Parapijinės mokyklos buvo pradėtos steigti 1841 metais, gavus rusų valdžios leidimą. Organizacinį darbą pradėjo dar M. Valančiaus pirmataikai (49 psl.). M. Valančiaus tikslas buvo įsteigti kuo daugiau mokyklų visoje, tada labai plačioje, Žemaičių vyskupijoje. Tam darbui jis skatino ir kunigus. Į mokyklų steigimo veiklą M. Valančius sugebėjo įtraukti ir dvarininkus, kurie, ruošdamiesi 1863 m. sukilimui ir norėdami laimėti valstiečių pritarimą, uoliai rėmė parapijines mokyklas (53 psl.). Višiams, kurie noriai to kilnaus darbo ėmė-

si, vyskupas negailėjo padėkos žodžių bei asmeninių pagyrimo laišku.

Pasinaudojęs M. Valančiaus vyskupiško archyvo dokumentais, kun. A. Alekna surinko ir savo knygoje paskelbė visų 15 parapijų dekanatų pranešimus vyskupui su tiksliai norodytu mokyklų ir jose besimokančių mokinių skaičiumi. Tai viena pirmųjų Lietuvos švietimo sistemos apskaita, be skaičių dar įvardinanti to laikmečio Lietuvos parapijas ir kaimus. Iš kun. A. Alekno knygos sužinome, jog Alsėdžių dekanate tuomet veikė 14 parapijinių mokyklų su 474 mokiniais. Rietavo dekanate, į kurį įėjo Plungė ir Švėkšna, veikė 12 mokyklų su 394 mokiniais, Skuodo dekanate — 12 mokyklų su 525 mokiniais. Varnių dekanate buvo tik šešios mokyklos su 141 moksleiviu. Blatakių dekanatas turėjo 9 mokyklas su 157 mokiniais. Šidlavo dekanate — 5 mokyklos su 995 besimokančiais. Veliuonos dekanatas turėjo net 15 parapijinių mokyklų su 408 mokiniais. Kražių dekanate — 9 mokyklos su 208 moksleiviais. Joniščio dekanate tuo metu buvo 15 mokyklų su 377 mokiniais. Panevėžio dekanate — 10 mokyklų su 121 mokiniu Kauno dekanate — 5 mokyklos ir 149 besimokantys jose. Ežerėnų dekanato aštuoniose mokyklose mokėsi net 562 mokiniai! Ir Obelių dekanatas turėjo 5 mokyklas su 42 mokiniais, o Žemgalių dekanate veikė 7 mokyklos, kuriose mokėsi 417 mokinių.

Šie duomenys paimti iš pranešimų vyskupui 1853 metais. Kunigas A. Alekna suskaičiavo, kad, remiantis tais duomenimis. Žemaičių vyskupijoje tuo metu buvo 141 parapijinė mokykla, turėjusi 4394 mokinius (61 psl.).

Šis pranešimas paskatina susimąstyti keliais atžvilgiais. Pradėti galima nuo to, kad čia mes susiduriame su išimtinu atveju Bažnyčios gyvenime, kuomet vyskupijos centras reiškėsi drauge ir kaip švietėjiškas mokymo ir auklėjimo centras. Panašaus

atvejo Bažnyčios istorijoje, net ir Vakarų kultūroje, nėra buvę. Vakaruose būta daug įžymių vyskupų: rašytojų, mokslininkų ir visuomenininkų. Vyskupo M. Valančiaus švietėjiškos veiklos atvejis yra išskirtinis, neturintis tolygių sau pavyzdžių. Toji veikla ypatinga dar ir tuo požiūriu, jog buvo vykdoma itin nepalankioms sąlygoms esant. Dažną kartą vyskupas veikė kone konspiratyviai. Tiesa, leidimą mokyklų steigimui vyskupas iš okupacinės valdžios buvo gavęs, tačiau toji pati valdžia pernelyg aktyvų švietėjišką darbą vertino kaip pavojingą ir neleistiną. Turint tai galvoje, su visa atsakomybe galime teigti vyskupą buvus rezistentu, savo aktyvia švietėjiška veikla prisidėjusiu prie spaudos rėmimo ir platinimo sąjūdžio.

Kažin ar šios veiklos supratimas būtų pilnas, jei ją laikytume vien vyskupo Valančiaus talento pasireiškimu. Ji buvo sėkminga dėl to, kad visuomenė noriai rėmė vyskupo užmojus. Darni vyskupo ir visuomenės sąveika padėjo visuose darbuose,

— organizuojant mokyklų tinklą, platinant slaptą spaudą bei steigiant blaivybės draugijas. Iš kur toji darna ir abipusis supratimas tada, jeigu net dar tokios sąveikos tarp visuomenės ir vyskupų pasigendame? Tai suprasti iš dalies padeda liaudiškoji vyskupo kilmė. Tačiau tai nėra galutinis atsakymas, kaip liaudyje galėjo išaugti žmogus, gebėjęs taip kūrybiškai ir visapusiškai vadovauti okupacinėje padėtyje esančiai visuomenei. Norėdami gauti tikslesnį atsakymą į šį klausimą, esame priversti jo ieškoti liaudies istorinėje patirtyje, nes natūralu būtų galvoti, kad tiek ji, tiek iš jos kilęs vyskupas ėjo būdinga devynioliktam šimtmečiui kryptimi. Reikia manyti, kad ir vyskupas Valančius, ir visuomenė, kurioje jis reiškėsi, įkvėpimo negalėjo rasti kitur, kaip buvusioje Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštystėje.

Gal tai ir nėra naujiena, bet daugelis mūsų, deja, nėra pakankamai įvertinęs Ado-

mo Mickevičiaus, savo raštuose ir poemose klabėjusio apie Lietuvos žmogų, aukštinusio jį, kėlusio jį pavyzdžiu visai Europai. Savo „Piligrimų knygoje“ A. Mickevičius rašo: „Lietuvių tauta vienintelė nenusilenkė prieš stabus ir savo kalboje visai neturi žodžio aptarti jo ir jo garbintojo, kuris prancūzų kalboje vadinamas egoisto vardu“. (The Books of our Pilgrimage“, pakartotas vertimas anglų kalba išleistas 1950 m., 18 psl.). Toliau jis rašo, kad Lietuvos visuomenė buvo sukūrusi laisvę, bet Vakarų Europa jos išsigando ir suorganizavo sąmokslą jai sunaikinti (19 psl.). Šitai sakydamas, jis turi galvoje tai, kad Vakarų imperialistinės valstybės leido Rusijai užimti Lietuvos unijinę valstybę ir, iš dalies, dalyvavo grobio dalybose. Lietuviams A. Mickevičius sako: „Iš tikrųjų aš sakau jums, Europa turi mokytis iš jūsų (26 psl.).

Prancūzams ir anglams A. Mickevičius grasina lietuvių maldininko lūpomis: „Jeigu jūs, laisvės vaikai, neseksite mano pavyzdžiu, Dievas išnaikins jūsų padermę ir laisvės gynėjų pažadins iš maskviškių ir azijatų“ (57 psl.).

Adomas Mickevičius tik šiek tiek anksčiau yra gimęs, negu Motiejus Valančius. Jis gimė 1798 metais, jau įvykus Lietuvos padalinimui. Pasakojama, kad, jam gimus, tėvas kūdikį paguldęs ant „Lietuvos Statuto“ knygos. Ką toks elgesys galėjo reikšti? Ne mažiau, kaip tai, kad šioje šeimoje buvo nepaprastai gyva valstybinė Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės sąmonė, kurią ir ateinančios kartos turėtų išlaikyti.

■ *1993 m. spalio 30 d. grupė žmonių Lietuvoje pradėjo kalbėti nenutrūkstamą noveną į šv. Kazimierą už tautos dorą, skaistumą ir blaivybę. Lapkričio mėn. ši mintis buvo paskelbta Vilniuje vykusiame Lietuvos Eucharistijos bičiulių atstovų susirinkime, jų dėka novena išplito po daugelį parapijų ir bus kalbama ištisus metus.*

ŠV KAZIMIERO ŠVENTĖ VILNIUJE

Ses. GERARDA ELENA ŠULIAUSKAITĖ

*Užmigo žemė ir sapnuoja
Apie didvyrius praeties,
Tiktai iš tolo švyturiuoja
Žibintai rūmų ir pilies:
Tai kunigaikščiui ir karaliui
Vardinėms ponai balių kelia.*

*Ei kas ten basas gatve žengia?
Sargyba lenkias jam žemai.
Kai mėnuo veidą atidengia,
Nušvito juodbruvi plaukai,
It žvaigždės spindulingos akys
Tyliai kažką didinga sakė.*

*Ir žengė jis šventyklos linkui
Ties užrakintoms durimis,
Lyg nendrė nuolanki palinko,
Vai melski, melski... nes širdis,
Kuri štai tirpdo sniegą, ledą,
Padengt tėvynę meile žada.*

*Kaip viesulas tu, ideale,
Vaivorykštės keli sparnais
Į amžinos ramybės šalį,
Kuri tik tam angas atskleis,
Kas į pasaulį veizėt pratęs
Sub specie aeternitatis.*

(*Motiejus Gustaitis*)

Kai pasigirsta pirmieji pavasario pranašai — vakariniai vėjai, kai nuo stogų pakimba saulėje žvilgantys varvekliai, jauti, kad kažkas atgyja ir tavo širdyje... Tai pavasario saulės šypsnyš pažadina naujam gyvenimui pašlaitės žibutę ir vandenyje svyruojantį karklą. Pavasaris... Tai jaučiame kūnu ir ypač dvasia.

Dvasinio pavasario preliudija — šv. Kazimiero šventė. O ji tokia jaunatviška, tokia gaivi, jog, rodos,— ims ir išnirs šventasis jaunikaitis ant balto žirgo virš senojo Vilniaus kalvų, žadindamas dideliems žygiams, naujiems dvasiniams skrydžiams. Ta jaunatviška dvasia ypač buvo gyva šiais metais švenčiant šv. Kazimiero šventę Vilniuje.

Jau prieš kurį laiką Šv. Kazimiero bažnyčioje tėvai jėzuitai kvietė tikinčiuosius deramai pasiruošti šiai šventei. Čia — Lietuvos jėzuitų centre — visą savaitę vakarais vyko rekolekcijos, prieš šventas Mišias jaunimas kalbėdavo rožančių, skaitydavo ką nors iš šventojo karalaičio gyvenimo. Gavėnios nuotaikos fone kiekvieną dieną vis kitas pamokslininkas nagrinėjo įvairias dvasinio gyvenimo problemas, gretindamas jas su šv. Kazimiero gyvenimo pamoka.

Vasario 28 d. šv. Mišių koncelebracijai vadovavo T. Jonas Katulis, SJ. Pamokslo metu daug dėmesio skyrė šių dienų aktualijoms. Jis kėlė klausimą, kodėl dabar, kai niekas dėl tikėjimo nepersekioja, nevertina dvasinių dalykų, kodėl taip lengvai materija užvaldė mūsų daugelio žmonių sąmonę ir visas trumpalaikis idealizmas taip greitai išgaravo? Nebėra sąmoningo, gilaus tikėjimo.

Panašiai kalbėjo kitą dieną mons. Alfonsas Svarinskas. Jis ypač akcentavo, kad pirmiausia reikia atsigręžti į Dievą, reikia subręsti laisvei, kitaip laisvė nieko neduos —ji pasitarnaus blogiesiems nevaldomiems instinktams. Jis siūlė pradėti stiprinti dvasinį gyvenimą nuo rimto sekmadienio šventimo.

Rekolekcijų dienas pagyvino jaunimo chorėliai. Trečiadienį Šv. Jono Krikštytojo ir Šv. Jono Apaštalo ir Evangelisto (Vilniaus universiteto) bažnyčios prefektas T. Eitvydas Merkys,

S J, atvyko į Šv. Kazimiero bažnyčią kartu su savo bažnyčios jaunimo choru. T.E. Merkys, SJ, kaip visada, kalbėjo labai įtaigiai, kaip sakoma, “iš širdies į širdį“, su tokiu paprastumu ir kartu tikrumu, kuris verste verčia klausantį mąstyti.

Rytojaus dieną pamokslininkas buvo iš Kauno — Jėzuitų gimnazijos kapelionas, neseniai baigęs Kunigų seminariją T. Aldonas Gudaitis, S J, penktadienį gausiai susirinkusiam jaunimui kalbėjo Kauno jėzuitų gimnazijos direktorius T. Gintaras Vitkus, SJ, giedojo Jėzuitų gimnazijos moksleivių choras. Pamokslininkas kalbėjo apie kuriančią vertybes meilės jėgą.

Šeštadienį Šv. Kazimiero bažnyčioje susirinko poezijos mylėtojai. Šventų Mišių koncelebracijai vadovavo ir pamokslą pasakė laikinai sugrįžęs iš Kanados T. Kazimieras Ambrasas, SJ. Mišių metu giedojo R. Auduko vadovaujamas vaikų choras. Po šv. Mišių — poezijos valandėlė — “Poetai — šv. Kazimierui”, tarpuose grojo vargonais prof. Leopoldas Digrys.

Poezijos vakarą pradėjo T. Jonas Kastytis Matulionis, SJ, pasveikindamas čia susirinkusius Kazimierus, Kaziukus, Kazytės ir taip pat seseles kazimierietes. Po to, prašant Dievo palaimos, buvo sukalbėta malda į šv. Kazimierą iš Sibiro lietuvaičių maldaknygės. Toliau vedantysis pakvietė žinomą aktorį Vladą Bagdoną paskaityti poetės p. Marytės Saulaitės-Saulaitės eilėraščių, gautą iš JAV. Savo eilėraščių skaitė poetai: Jonas Kastytis Matulionis, SJ, kun. Robertas Grigas, Marytė Kontrimaitė, Marija Meilė Kudarauskaitė, Ramutė Skučaitė, Martynas Vainilaitis, Simas Račiūnas.

Didysis šventės akcentas — kovo 6 diena, sekmadienis. Į moksleivių ir jaunimo šv. Mišias

Vitražo, skirto šv. Kazimierui, fragmentas, 1991.

Bronius Bružas

Šv. Kazimiero bažnyčioje susirinko labai daug jaunimo. Čia apsilankė ateitininkai, suvažiuavę iš įvairių Lietuvos miestų į šv. Kazimiero ateitinkų akademiją. Jaunimui šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Kauno jėzuitų gimnazijos direktorius T. Gintaras Vitkus, SJ. Pamokslininkas kalbėjo apie tai, kad norint ką nors vertingo pasiekti, reikia daug pastangų, o žmogus sukurtas dideliems dalykams, todėl niekas neprivalo nusiminti, sutikus pirmąsias kliūtis.

Į Sumą tikintieji pradėjo rinktis labai anksti, nes visi jautė, kad gali būti gana daug žmonių. Ir neapsiriko. Vaikučiams teko susėsti ant kilimų prie altoriaus, o bažnyčios viduryje — tikra spūstis. Šventės iškilmę padidino priekyje stovėję prie šv. Kazimiero paveikslu tautiniais rūbais pasipuošę mergaitės su gėlėmis rankose, o jaunuoliai, laikę dideles Vatikano ir Lietuvos vėliavas; minioje matėsi seserys vienuolės su abitais (Lietuvoje tai gana retas atvejis), tautiniais rūbais apsirengęs jaunimas ir daug daug gerų veidų.

Per šventas Mišias giedoja jaunimo choras “Brevis”. Mišių koncelebracijai vadovavo J.E. vysk. Sigitas Tamkevičius, SJ. Čia pateikiame jo pasakytą pamokslą:

**“Būkite šventi, nes aš,
Viešpats, jūsų Dievas, esu
šventas” (Kun 19, 1-2).**

Šis Dievo kvietimas skamba nuo žilos senovės — Senojo Įstatymo laikų iki šių dienų ir, reikalaujamas atsako, paliečia kiekvieną širdį. Žmogui belieka atsakyti “taip“, apsisprendžiant gyventi Dievo šviesoje, apsisprendžiant už tiesą, meilę ir teisingumą. Tačiau žmogus gali pasakyti šėtoniškąjį “ne, netarnaui” ir gyventi pagal savo nepažabotus norus. Trečio kelio, trečio pasirinkimo nėra nei man, nei tau, kuris dalyvauji šioje šventėje.

Šventasis Kazimieras išgirdo šį Dievo kvietimą dvaro šurmulyje, kur buvo daug pagundų pasinerti hedonizme: švaistytis pinigais, lėbauti ir ištvirkauti. Šventasis vyriškai atmetė gundymus ir pasirinko Kristų. “Aš visa laikau nuostoliu, palyginti su Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybe. Dėl jo aš ryžausi visko netekti, ir visa laikau sąšlavomis, kad tik laimėčiau Kristų” (Fil 3, 8-9). Šie apaštalo Pauliaus žodžiai rado atgarsį jaunojo Kazimiero širdyje. Tik Kristus yra vertybė, o visa kita — nuostolis, todėl noriu pasirinkti jo tiesą, eiti jo keliu ir siekti jo pažadėto gyvenimo.

Šiandien mūsų tautiečio šventėje aš kreipiuosi į tave, ypač į jaunimą, ir klausiu, ar tu girdi Viešpaties kvietimą — “būk šventas!”? Ar pasiekia Dievo žodžiai tavo širdį per videofilmų purvą, per Gariūnų turgaus duris, per dabartinį žmonių susipriešinimą ir pasimetimą? Šiandien išgirsti Viešpaties kvietimą būti šventu ko gero yra sunkiau negu Kazimiero laikais.

Beveik kiekviename laikraštyje spausdinami astrologų horoskopai, kurie siūlo žmogui savo ateitį patikėti ne Dievui, bet žvaigždėms ar

planetoms, tarsi jų galioje būtų pasaulio ir žmogaus likimas.

Būrėjos atidaro savo kontorą ir, nutaisiusios rimtus veidus, iš delno, iš kavos tirščių, kortomis patikliems žmonėms pranašauja sėkmę ar nesėkmę darbe ir gyvenime.

Visokio plauko kašpirovskiai siūlo savo paslaugas išgydyti kūną ir sielą.

Pastaruoju metu atsirado dar ufonautai. Su ufonautiška teologija. Koks didelis pasirinkimas.

***Į vieną katilą supilama rytų religijos,
reinkarnacija, ufonautai,
stigmos ir siūloma, – imkite šį
jovalą ir maitinkite savo dvasią.***

Labai panašiai, man bebūnant lageryje, vienas KGB darbuotojas, nuteistas už špionąžą, kartą aiškino, kad reikia paimti iš kiekvienos religijos, ką ji turi geriausio, įvesti duomenis į kompiuterį, kad šis sukurtų pačią geriausią religiją. Tokioje sumaištyje, kai žmogus ieško tikrų vertybių ir pasimeta, išnyra koks nors rytų guras ar sektos pastorius ir kviečia į savo bažnyčią, nes, jo žodžiais sakant, Katalikų Bažnyčia yra mirus.

Tai dar ne viskas. Aš klausiu, kaip atsilaikyti šių dienų jaunam žmogui prieš visa griaunančią amoralumo bangą, kuri sklinda iš TV, iš videofilmų, iš satanistinių videoklipų su nesibaigiančiu smurtu ir seksu? Ar galima dabartinėje idėjų sumaištyje nepasimesti ir surasti tikrą kelią, dėl kurio ateityje nereikėtų gailėtis?

Galima, tačiau reikia tam tikro apsisprendimo, kuris buvo būdingas šv. Kazimierui. Nemanykime, kad šventieji turėjo kitokią prigimtį, tarsi būtų gimę šventi. Ir jiems reikėjo daug su savimi kovoti, daug dirbti ir išverti. Daugelis šių dienų pranašų siūlo lengvą kelią: gavai Šv. Dvasią, ir tu jau šventas, tu jau turi nuodėmės nepramušamus šarvus. Gavai Šv. Dvasią, ir tu jau visažinantis, tu gali neklystamai aiškinti Šv. Raštą ir neklausyti nei tėvų, nei kunigų, nes jie tos Dvasios neturi.

**Jeigu norime savo dvasiniame gyvenime šį tą pasiekti,
yra tik vienas kelias – Kristaus kelias.**

Pirmiausia norėčiau jums visiems priminti apaštalo Pauliaus žodžius: “Trokštu pažinti jį (Kristų), jo prisikėlimo galybę ir bendravimą jo kentėjimuose, noriu panašiai kaip jis numirti, kad pasiekčiau ir prisikėlimą iš numirusių”.

Jeigu norime savo dvasiniame gyvenime šį tą pasiekti, yra tik vienas kelias — Kristaus kelias. Gavėnios metu mes ypatingą dėmesį atkreipiame į Kristaus kančią ir auką ant kryžiaus. Prieš Velykas, prieš linksmajį “aleliuja” visada stovi Golgota su kryžiumi, su giesme: “kurs už mus kaltus kentėjai”.

Kažkas nori kryžių išgriauti ir palikti tik "aleliuja", kažkas nori mums įpiršti tokią religiją ir toki supratimą, kur viskas labai lengvai gaunama ir kur visos problemos be vargo išsprendžiamos.

Šie visi mūsų laikų, “naujojo amžiaus pranašai” labai panašūs į tuos, kurie siūlė išmokyti Lietuvą gyventi be darbo ir rūpesčių, tik iš palūkanų. Dabar apgauti žmonės klebena įstaigų duris ir bando atgauti nors dalį pinigų, bet jų pastangos, atrodo, liks bevaisės. Labai skaudu žmogui prarasti kad ir kelis šimtus litų. Tačiau kai patikima klaidos pranašams, siūlantiesiems tokią religiją ar gyvenimo būdą, kur viskas labai lengvai pasiekama ir išsprendžiama, tai pasekmės būna tragiškos.

Šv. Rašto Samuelio knygoje yra aprašymas, kaip Dievas šaukė jaunąjį Samuelį, bet šis nesuprato, kad tai Dievo balsas, o kai suprato, atsiliepė: “Kalbėk, Viešpatie, nes tavo tarnas klauso” (Sam 3,10). Kaip susiorientuoti, kada kalba Viešpats, kada — netikri pranašai? Juk visi kalbantys skelbiasi turį tiesos monopolį. Ačiū Dievui, Kristus mums paliko ant apaštalų pamato pastatytą Bažnyčią ir pasakė: “Kas jūsų klauso, manęs klauso ir kas jus niekina, mane niekina”.

Katalikų Bažnyčia, kurios prieglobstyje augo, brendo ir ugdė save šv. Kazimieras, yra medis, kurios šaknys siekia Golgotos kryžių. Katalikų Bažnyčia turi dviejų tūkstančių metų istoriją, patirtį ir užsitarnautą pasitikėjimą. Ji nieko lengvai nežada ir nepataikauja, bet ji nė vieno neapvilia. Taip, kaip protingas žmogus savo santaupas patiki ne naujam ir daug žadančiam bankui, bet senam ir turinčiam didelį kapitalą, taip paprastas protingumas verčia mus savo gyvenimą patikėti ne kam kitam, bet Katalikų Bažnyčiai. Ne taip seniai buvo apklausti žmonės, kuo jie labiausiai pasitiki, ir jų atsakymai buvo vienareikšmiai — Bažnyčia. Ne horoskopais, ne būrejomis, ne ufonautais, ne partijomis, ne biznieriiais, bet Bažnyčia. Todėl šiandien ir raginu tave: patikėk savo gyvenimą Bažnyčiai, neieškok joje naudos savo karjerai, savo partijai, bet ieškok joje Dievo, ir jį surasi, kaip surado šv. Kazimieras.

Išėjimo knygoje yra pasakojimas, kaip Mozė vedė savo tautą į laisvę, ir Dievas prie Sinajaus kalno davė Dešimt Įsakymų-Dekalogą, kad žmonės mokėtų naudotis laisve, kad pasiektų laisvę netaptų prakeikimu.

Šventasis Kazimieras Dekalogą buvo giliai įrašęs savo širdyje. Jo apsisprendimas buvo labai aiškus: geriau mirti, bet nenusidėti. Nieko brangesnio negalėčiau šioje šventėje pasakyti ir palinkėti, kaip šitokio vyriško nusistatymo — besąlygiškai priimti Dievo valią ir savo laisvę apriboti tiek, kad būtų gera gyventi ne tik man ar tau, bet ir kiekvienam žmogui, kad kiekviename žmoguje matyčiau Kristų, prašantį mano patarnavimo.

Šv. Kazimierai, taip labai mylėjęs tėvų žemę, padėk prisikelti mums ir Lietuvai. Pažadink jaunose širdyse meilę toms vertybėms, kurias tu mylėjai ir saugojai.

JOANA PLIKIONYTĖ ir

BRONIAUS BRUŽAI

LORETA ŠILENKAITĖ

Jaukiame name Vilniuje, šalia miško gyvena dailininkų Joanos Danutės ir Broniaus Bružų šeima. J.D. Plikionytė-Bružienė žinoma Lietuvos grafikė, o Bružas ne mažiau garsus vitražistas. Susipažino besimokydami Vilniaus dailės institute. B. Bružas be vitražo studijų dar domėjosi tapyba, rengdavo savo tapybos darbų parodėles, o J.D. Plikionytė aktyviai dalyvavo studentų mokslinės draugijos veikloje. Juos suartino ne tik pasirinktas nelengvas menininko kelias, bet ir panašios moralinės nuostatos, bendros politinės pažiūros. Abiejų dailininkų vaikystės prabėgo Aukštaitijoje. Kaip ir daugelio jų kartos žmonių — vaikystė pažymėta amžino nuogaštavimo, slapstymosi bei nepasitikėjimo kitais žyme.

J.D. Plikionytė gimė ir augo Panevėžyje tarnautojų šeimoje. Dailininkės mama buvo jautrios, romantiškos prigimties moteris, pati piešė, norėjo tapyti žvaigždes, debesis. Šios motinos neįkūnytos svajonės savotiškai išsipildė J.D. Plikionytės grafikos lakštuose. Deja, tuometinė pokario realybė buvo kiek kitokia — neramos naktys, slapstymasis, baimė būti išvežtam į Sibirą.

B. Bružo vaikystės vasaros prabėgo Rokiškio apskrityje pas savo močiutę. Ištrėmus Broniaus tėvus į Sibirą, sribai nenurimo. Atsitiktinai likusį namuose berniuką būtinai norėjo atimti iš senelės ir, kaip įprasta, perauklėti tarybiniuose internatuose komunistine dvasia.

Vieną dieną stipriai sumušę senutę, pagrobė dešimtmetį vaiką ir jau vežė į vaikų namus. Nutaikęs progą berniukas išsoko iš važiuojančio vežimo ir leidosi bėgti, o “humaniškieji” sribai pradėjo šaudyti, bet laimei nepataikė, nes per girti buvo...

Mokyklą, kaip ir jo žmona, busimasis dailininkas lankė Panevėžyje, nes ten jį globojo teta mokytoja ir dėdė architektas, slėpdami iš baimės giminystę.

Redakcijos Pastaba. *Dail. Joana Plikionytė -Bružienė yra nupiešusi viršelius šių metų “Laiškams lietuviams”, o dail. Broniaus Bružo vitražų nuotraukomis yra iliustruotas šis žurnalo numeris. Į šį numerį įdėjome menotyryninkės Loretos Šilenkaitės abiejų dailininkų gyvenimo aprašymą ir bent trumpai apžvelgtą Joanos Plikionytės kūrybą. Apie Broniaus Bružo kūrybą bus įdėta į žurnalą kita proga.*

Dramatiški vaikystės prisiminimai, pergyvenimai turėjo įtakos abiem, formuojantis kaip asmenybėms. O ypač renkančias, ar amžinos dvasinės vertybės, asmenybės vidinė nepriklausomybė ir tobulėjimo kelias, ar prisitaikėliškumas, prarandant ypatumus.

Abu dailininkai daug dirba, pataria vienas kitam, padeda kritiškais patarimais. Bružai augina sūnų, kuris dirba ir studijuoja teisę Vilniaus universitete.

Individualumas, subtili menininko estetinė intuityva ženklinama grafikos Juozas Plikionytės Bružienės kūryba. Dailininkė yra nemažai iliustravusi knygų vaikams, sukūrusi plakatus. Pastaruoju metu kuria lakštinę grafiką, miniatiūras, exlibrius, lieja akvareles.

J. Plikionytės kūryba vientisa, harmoninga. Dailininkė nuolat ieško naujesnių meninės raiškos būdų. Kūriniuose matoma

įtaigi plastinė kalba, mintys reiškiamos netiesmukiškai. Darbuose atsispindi tarpus asmenišką santykis su pasauliu bei filosofinės - religinės nuostatos. Tiek dideliuose estampuose, tiek mažojoje grafikoje juntamas realios aplinkos poetizavimas. Lyrinio vaizdavimo specifika nulemia retrospektyvių vaizdinių, įvairių detalių skaidymo, fragmentinių statinių bei peizažo vaizdų pomėgis. Piešimo grakščios grafinės linijos svarba visad išlieka. Žmonės, daiktai dažniausiai išlaiko natūralius pavidalus, tačiau jie akivaizdžiai susieti alegoriškais saitais. Hiperbolizuojant atskiras formas ar geometrinius kūnus, jie įgauna alegorinę prasmę. Neretai, ypač miniatiūros, vaizdas išnyra tarsi iš sapno. Minimaliomis priemonėmis — štrichu, grakščios linijos žaismu ar spalva dailininkė geba subtiliai perteikti būties dramatinį išgyvenimą, pasiekia norimos emocinės

Vitražo, skirto Vytauto ir Jogailos laikų katedrai, fragmentas.

Bronius Bružas

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, SJ

11. Prašymas ir dėkojimas

Jaunystėje buvęs ateistas, žymus prancūzų poetas Pol Klodelis rašo viename eilėraštyje:

*“Ant altoriaus guli knyga,
o joj – visos gyvenimo
ir mirties paslaptys.
Nutilkit! Kam rūpi viską žinoti
ir apie viską pasiaiškinti,
užtenka tik atversti lapus,
kurie prieš tai buvo paženklinti,
ir pasklis į jus šviesa.
Aš žiūriu į patarnautojų veidus,
apšviestus žvakės liepsnelės.
Aš seku kunigo akis,
kaip jos bėga eilutėmis,
ir seku jo lūpą švytintį judėjimą”.*

Taip rašė ilgametis Prancūzijos ministras, miręs 1965 m. Jam, tikinčiam žmogui, Šv. Raštas buvo Dievo žodis, todėl su pagarba jis žvelgė į šią knygą ir joje sėmėsi sau išminties. Su panašiu jausmu į šią knygą žiūri Bažnyčia ir jos skaitymą yra

įtraukusi į pirmąją šv. Mišių dalį, kuri vadinama Žodžio liturgija. Ji baigiama Visuotine malda, kurioje išreiškiami svarbiausieji dalyvaujančiųjų poreikiai.

Evangelijoje rašoma, kad Paskutinės vakarienės metu apaštalas Jonas priglaudė galvą prie Jėzaus krūtinės ir kalbėjosi su Juo. Panašiai dabar jaučiasi ir Bažnyčia. Dievo žodžio pasiklausiusi, ji jaučiasi esanti taip arti Kristaus, kad glaudžiasi prie Jo ir kreipiasi su prašymais.

Ši “visuotinė” malda kitaip dar vadinama “bendruomenės malda”, yra panaši į moterį, kuri daug metų sirgusi spraudžiasi prie Jėzaus, liečia Jo drabužį, sakydama sau: “Jei tik paliesiu Jo drabužį — išgysiu”. Jos tikėjimas virto pasitikėjimu. Ji buvo išgydyta (Mt 9,20).

Visuotinė malda yra panaši į nusidėjėlę, kuri, palinkusi prie Jėzaus kojų, jas laistė savo ašaromis ir šluostė galvos plaukais. Ji buvo pagirta, nes parodė didelę meilę, jai buvo atleista, ir jos tikėjimas išgelbėjo ją (Lk 7,36). Pasitikinti, tikinti, turinti vilties, prašanti, verkianti, mylinti Bažnyčia, pasiklausiusi Jo žodžio, dabar

įtampos. Estampuose matoma plati juodos-baltos spalvos skalė. J. Plikionytė savotiškai mėgaujasi, gėrasi pilkos spalvos tonų, pustonų įvairove, jų skambesiu. Kitos spalvos tik papildo ar išryškina pilkos spalvos turtingumą.

J. Plikionytės kūriniai skleidžia stiprią energiją, kurią savotiškai švelnina visaapi-mantis trapus moteriškumas.

Dailininkė baigė Vilniaus Dailės Akademiją, Grafikos specialybę, 1968 m. Dalyvavo daugelyje grupinių parodų.

ASMENINĖS PARODOS: Lietuvoje, Estijoje, Latvijoje, Rusijoje, JAV, Austrijoje, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje.

apkabina Jo kojas. Per tikėjimą ji vienijasi ir jungiasi su Kristumi.

Visuotinė malda dar kitaip vadinama tikinčiųjų malda. Tikinčioji liaudis per Krikšto ir Sutvirtinimo sakramentą gauna dalį Kristaus kunigystėje, kaip rašo šv. Petras: “Jūs esate šventoji kunigystė, kad atnašautumėte dvasines aukas, priimtinas Dievui per Jėzų Kristų” (1,2,5). Kitoje vietoje jis rašo: “Jūs esate karališkoji kunigija, šventoji liaudis, pašaukta išgarsinti šlovingus darbus to, kuris pašaukė jus iš tamsybių į savo nuostabią šviesą” (1, 2,9). Tai vyksta maldaujant Viešpatį nuostabios šviesos žmonijos gyvenimui ir jos rūpesčiams. Tikinčioji liaudis, prašydama Dievą palaimos visai žmonijai, tuo kaip tik ir vykdo savo kunigiškąją pasiuntinybę.

Paprastai kunigas šią maldą pradeda ir užbaigia, o visa kita atlieka kas nors iš patarnautojų ar šiaip iš dalyvaujančiųjų. Maldos turinys gali įvairuoti pagal sąlygas bei reikalą.

Bendruomeninė malda — tarsi pasikartojimas to momento, kurį aprašo šv. Morkus (2), kai keturi vyrai atnešė paralyžuotą žmogų. Negalėdami per minią prieiti prie Jėzaus, jie užkopė ant stogo, praplėšė jį ir per skylę nuleido sergantį prie Jėzaus. Ir jis buvo pagydytas. Vyrų prašymai pagydyti ligonį nebuvo iškalbingi nei žodingi, tačiau veiksmingi. Jie atnešė sergantį prie Jėzaus. Panašiai ir tikinčiųjų bendruomenė gali prašyti Dievą malonės ženklų. Taip, kaip kanos vestuvėse Motina Marija prašė Jėzų perkeisti vandenį į vyną. Sūnus atrodė nenusiteikęs išklausti, bet Marija prašė. Panašiai prašo motina Bažnyčia, tikinčiųjų bendruomenė, susirinkusi į Viešpaties vaišes, prašo už tuos, kuriems yra sunku, prašo, kad Viešpats pagelbėtų.

Visuotinė malda baigiasi žodžio liturgija. Dievo tauta buvo pamaitinta, pastiprinta, apšviesta Dievo žodžiu, kuris įjungia į išganymo planą. Tauta atsiliepė giesmėmis-psalmėmis, šūksniu, tyliu Dievo žo-

džio apmąstymu, klausymu Dievo žodžio paaiškinimo ir pritaikymo pamokslė, pagaliau — išpažindama tikėjimą “Tikiu-credo” pareiškime.

Bet to neužtenka. Dievo žodis yra ne vien prabilimas į protą, tiesos paskelbimas. Jis yra ir veikimas, veiksmingos meilės apraiška, vedąs žmogų į išganymo kelią, kuris yra istorija. Žmogus turi atsakyti veiksmu, atsiliepti dėkingumu. Kai Viešpats teikia mums dovanų, ir mes turime kažką Viešpačiui duoti, kaip savo dėkingumo išraišką. Pirmieji krikščionys buvo daugiausia graikai, ir jie tą veiksmą, kurį Kristus atliko savo mirties išvakarėse, pavadino eucharistija, tai reiškia dėkojimas. Žmonija visais laikais reiškė Dievui dėkingumą aukomis, todėl Paskutinės vakarienės Kristaus veiksmas vadinamas Eucharistine Auka.

Krikščionio sąmonėje yra gyva nuojauta, kad visa, ką jis turi, yra iš Dievo gauta: gyvybė, tėvų meilė, saulės šviesa, žiedų kvapas ir duonos skanumas, sveikata, gyvenimo džiaugsmas, jaunystės meilė ir vaiko akių spindesys, darbo nuotaika. Šv. Paulius rašo: “Ką turi, ko nebūtum gavęs? (1 Kor 4,7). Tad dėkoti yra pareiga.

Vilniaus katedros priekyje iš lauko, viršutinėje dalyje, virš kolonų — frontone matyti aukojimo scena: aukuras, ant jo liepsna, vedamas gyvulėlis, iškėlę rankas maldai žmonės... Ši scena yra taip sena, kaip sena yra žmonija. Apie tai kalba archeologai: kur tik jie randa žmogaus pėdsakų — ieties smaigalį, nutekintą titnągą, laužo liekanas, ten randa ir religinio akto — aukojimo pėdsakus: aukurą, degintų grūdų liekanas. Pirmasis architektūrinis pastatas buvo aukuras. Biblija pasakoja mums apie aukas. Žemdirbys Abelis aukojo Dievui savo derliaus pirmuosius grūdus, gyvulių augintojas Kainas aukojo savo bandos priauglio avinėlių, ožiuką. Melchizedekas aukojo duoną ir vyną.

Kas yra auka? Tai dovana. Tiksliau sa-

kant, tai atidavimas kitam, Dievui ir žmonėms, to, kas man priklauso. Štai dovanoju draugui paveikslą — tai auka. Kaimynui duodu 100 litų — tai auka. Veltui padirbėjau ir sugaišau keletą valandų, kai žmogus paprašė, arba ligonį aplankiau, patarNAVau jam — tai auka.

Aukoje yra du momentai: aukojamasis daiktas — gyvulėlis, grūdai, laikas — ir vidinis nusiteikimas. Materialus daiktas yra tik ženklas mūsų vidinio nusiteikimo. Dievo mes nenudžiuginsime žemiškais daiktais, tik savo meile. Sakysim, pasninkas taip pat gali būti auka: jei mes atsisakome mėsos gabalėlio ar šiaip mažiau užkandame, — Dievui nuo to nei šilta, nei šalta; visa mūsų esmė yra vidiniame nusiteikime — pasninkaudamas išreiškiu Dievui pagarbą, meilę, atsiteisimą už nuodėmes. Galiu pasninkauti ir negalvodamas apie Dievą, o galvodamas apie savo sveikatą, apie savo “figūrą”, “linijas”: šitoks pasninkas yra be religinio pobūdžio, nėra auka. Mūsų vidus visada paaiškėja iš materialinių dalykų, iš išorinio elgesio, kai aš tai darau iš meilės Dievui. Kiekviena žmoniška auka Dievui visada turi šiuos du momentus, dvasinį-vidinį ir išorinį. Grynai dvasinė auka, jei nėra išorinės, netenka savo turinio. Štai žmogus sekmadienį apsilanko bažnyčioje: kelionė, laikas, nuovargis — tai išorinis ženklas to, ką jis jaučia viduje Dievui. Kartais žmogus gali apsilankyti bažnyčioje ir neturėdamas švento jausmo: gal nori pasirodyti su nauju drabužiu ar pašnipinėti... O jei žmogus neina į bažnyčią, ir nematyti rimtų priežasčių, kurios pateisintų šį nėjimą, matyt, kad jo sieloje yra tuštuma. Jo širdis jau neskamba Dievui, kaip neskamba uždarytos bažnyčios... Kai žmogaus širdis neskamba Dievui, ar jis skambės žmogui? Šiandien daug kalbama apie meilės trūkumą žmogui... Bet prieš tai jau atsirado meilės Dievui trūkumas...

ŠIMTERIOPAI

A. SAULAITIS, SJ

Dėl karo neteko vaikystėje vaikų darželio lankyti; vos amerikiečiams užėmus pietų Vokietiją, teko stoti tiesiai į pirmąjį skyrių. Turbūt ši išsilavinimo stoka išsilygino per sekančius 26 metus pradžios mokykloje, gimnazijoje, universitetuose. Toks ilgas akademinis pasiruošimas jėzuitams būdingas, tačiau ne taip lengvai iškenčiamas. Draugų, bendramečių gyvenime jau šeimos atsakingos pareigos, o mes, 30 m. amžiaus jėzuitai, tebesimokome.

Taip, 1969 m. kunigystės šventimų dienai artėjant, žmogus eina derėtis su Dievu — “Viešpatie, po tiek metų mokslo, duok bent 10 metų kunigu dirbti!”

Prabėgo tie dešimt metų ir dar penkiolika. Tikrai kiekviena diena — dovana, ypač kai iš arti gali būti žmonių gilaus tikėjimo liudininkų diena iš dienos. Kaip Jėzus sako, atlyginamą “trisdešimteriopei ir šimteriopei”.

Šiame rašinėlyje iš kiekvieno penkmečio parinktas ryškesnis išgyvenimas ir išvestas iki šių metų.

TAVO ŽMONĖS, TAVO TAUTA

1969 gegužės 17 Waterburio Šv. Juozapo bažnyčioje svečiai ir parapiečiai, pakviesti šioje bendruomenėje išaugusio kunigiškiems šventimams. Toli matosi raudonu kilimu išklotas plotas apie altorių su apšviesta Priskėlusio Kristaus statula už jo, laukiantys kunigai, mokslo draugai, vyskupas Vincentas Brizgys, besiruošijęs pirmą kartą lietuvių kalba apeigoms vadovauti.

Susirinkusieji žiūri į įeinantį kandidatą, o jis į juos. Iš visų minčių ar jausmų aiš-

Vitražo, skirto pirmajai Vilniaus katedrai, fragmentas.

Bronius Bružas

kiausias — čia Viešpaties žmonės, jo tauta. Jie jam priklauso, o jis — jiems. TUO pačiu ir atėjęs geranoriškai žmonėms patarnauti yra jų, o jie — jo. Už savo žmones žmogus galvą guldytų.

1993 gegužio 24 Bernelių Mišioms Šv. Kazimiero bažnyčioje Vilniuje iš už altoriaus esančios zakristijos išeina procesija — tautiniais rūbais ir baltomis suknelėmis pasipuošusios mergaitės, balta kamža vilkini berniukai, skaitytojai, patarnautojai, kunigai. Eidami į bažnyčios galą, matome sunkiu metu prisipildžiusią bažnyčią nuo senelių ligi rankose laikomų vaikučių. Visų akys seka procesiją, ir žmogus žiūri į žmonių akis, veido išraišką, kažkokį begalinį ilgesį, viltį, kuri, žmonės tik, išsipildys, tikrai sulauks iš Viešpaties, ko trokšta.

Viešpatie, čia Tavo žmonės, Tavo tauta, ir Tu — jų.

TAS PATS VIEŠPATS

1974 metų pradžioje 24 jauni jėzuitai, jau apie 5 m. dirbantys, suskrido vasaros dvasi-niams kursams (jėzuitiškai tercijatu vadinamiems) šiaurės rytų Brazilijoje. Rekolek-cijos, pokalbiai, skaityba, šiek tiek nematytų miestų turizmo, diskusijos — ir talka parapi-jose bei misijose.

Ilgą dieną su 120 sodybų ar kaimų atstovų šios plačiai išbarstytos Tairi parapijos studijų diena, kurią kaimelių religiniai vadovai ruo-šiasi ateinančiam mėnesiui. Svarsto pamokslų temas, išmoksta naujas giesmes, aptaria rūpi-mus reikalus. Saulei leidžiantis, pajūrio ko-pose pastatytoje plukto molio bažnyčioje šv. Mišios, kuriose pamokslą sakys vienas iš sta-žą atliekančiųjų.

Kai mokslo draugai nuosprendį pasako, žmogus teisiniesi, kad nesi iš šio krašto, šios

žvejų kaimelio kultūros, kalba — miela, bet ne gimtoji. Nuosprendis lieka.

Po pamaldų prieina didžiulėmis grubiomis rankomis žvejai, amatininkai, ūkininkėliai, motinos ir močiutės, jaunuoliai ir merginos. Pagal braziliską paprotį, apkabina ir paploja per patį, dėkodami už pamokslą, kurio metu suprato ir pajuto, kad mes visi teturime vieną Viešpatį.

1993 ir 1994 metais Vilniuje talkini pamaldose, susitelkimuose, pamokose ir “klausydamas išpažinčių” (kaip seniau buvo vadinama Susitaikinimo sakramento šventė), nelabai drąsiai, kai mūsų kultūra, religija tiek skiriasi.

Nuo vaikų ligi močiučių, nuo vaikystės tikinčių ligi neseniai sugebėjusių Dievui savo “Taip” širdimi ištarti. Vienam žodelis, su kitu — pokalbis. Su viena guodžiamės, kitą padaršini. Tarp visų šimtų išryškėja žmonių rūšis — ar gal dvasingumo rūšis — kurią tik būtų galima pavadinti “tyros širdie“. Tai būtų asmenys, kurie visame tame sovietiškame sukūryje sugebėjo būti sau ištikimi, paties savęs neatsisakyti, laikytis vilties, kad dar yra kažkas daugiau, kažkas patrauklesnio ir labai žmogaus širdį patenkinančio,

Taip aiškiai matosi iš žmonių pasisakymų, kai, net jiems nežinant, Dievas juos vedė ir kvietė, o jie pagarbiai linktelėjo galva ar atvėrė širdį. Ir tebesi to nuostabaus Dievo ir žmonių bendravimo liudininkas, kai Susitaikinimo šventėje išgirsti: “Kunige, Jums esu labai dėkingas, kad man rudenį padėjote įtikėti”.

VISUOTINĖ BAŽNYČIA

1983 metų rudenį — viso pasaulio jėzuitų atstovų suvažiavimas (33—iasis nuo šv. Ignaco mirties 1556). Lietuvos jėzuitai dar pogrindyje, neturime tikrų ryšių, tai Jėzaus Draugijos vyriausybė paskiria lietuvių jėzuitų atstovą iš Čikagos.

Vienas kitas pažįstamas iš Pietų ar Šiaurės Amerikos, o dauguma 220 dalyvių iš 90 šalių — pirmą kartą sutinkami. Pustrečio mėnesio posėdžiaujame, tariamės, šnekučiuojame, rašome, klausomės, laisvadienius drauge praleidžiame istorinėse ir gražiose vietose, užeinam į kavines ar restoranus. Skirtinga apranga, įvairiausios kalbos bei tarmės, visokios kultūros, panašūs ar tie patys uždaviniai bei siekiai — tikra Kristaus Bažnyčios įvairovė, supinta į veiksmingą vienybę. Tikrai pajunti visą Bažnyčią “savo delne” — jos įvairų, gražų ir įsipareigojusį už žmones ir žmoniją veidą.

1993 m. pabaigoje Lietuvą bei Latviją iš vis istorijoje pirmą kartą aplanko Jėzaus Draugijos (jėzuitų) vyresnysis Peter-Hans Kolvenbach iš Romos. Jau keliskart esame susitikę, jį lydi bičiulis vokietis jėzuitas, Draugijos sekretorius. Didelė garbė ir nuostabi proga savaitę dieną ir naktį su 24.000 asmenų vienuolijos vadu pabendrauti, jo mintį sekti, greta jo svarstyti, klausytis, mokyti, paaiškinti ir paklausti.

Ir iš visų įspūdžių, susitikus su kone visais Lietuvos jėzuitais, po visų bendruomeninių bei asmeninių pokalbių (kuriuose vertėjudamas žmogus tik nuleidi akis prieš tokį atvirumą, paprastumą ir tyrumą) didžiausias buvo ir lieka, kad visų tų metų Lietuvos pergyvenimai yra visuotinės Bažnyčios brangi dalis, vertinga kaip Prancūzijos revoliucijos, Ispanijos pilietinio karo, nacių apsėstos Vokietijos, religinių karų Didžiojoje Britanijoje prieš 300-400 m. patirtis. Tai nėra tik mums skaudu ar brangu, graudu ar įkvepiantis dalykas, o tų 50-ties metų tikėjimas, ištikimybė, nusivylimai, pastangos, kovos, visas pogrindis, visos ašaros ir aukos, visos pamažu mums apsiereiškiančios pasekmės ateities Lietuvai ir tikėjimui — visa tai yra lobis, į kurį visuotinė Bažnyčia turi teisę — jeigu tik atsiras, kas tai užrašys, surinks, išvers į (labiausiai) vakariečiams suprantamas apmąstymo sąvokas.

Čikagoje neturi lietuviai jėzuitai parapijos (Lemonte misija tik 1898 m. įsteigta), patarnaudami klebonų iškviesti, kai patys žmonės kreipiasi. Taip ir buvo Padėkos dieną kažkuriais 1980 dešimtmečio pabaigos metais, kai suaugusios dukros iškvietė aplankyti mirštančią motiną.

Ligoninės sudėtingos priežiūros skyriuje slaugės apraukė lovą užuolaida, kad galėtume laisviau ir kitų netrukdydami tvarkytis. Ligonių patepimo ir Šv. Komunijos apeigos trumpos, paprastos, tradicinės, o tai didelė paguoda, kai žmonių širdys suspaustos: įprastiniai žodžiai, judesiai ramina ir guodžia, iššaukia visą gyvenimą gerai pažįstamus ir vertinamus pojūčius.

Rašantysis ne visai žino, ką reikia kuria proga sakyti, o dar labiau mirties akivaizdoje, todėl mieliau patyli ir tik pabūna, laikydamas ranką, paglostydamas. Išėjus iš palatos į priėmimą, abi moterys beveik vienu balsu prasiitaria: “Čia tikrai buvo Padėkos diena”.

Tenka daug dalyvauti vestuvėse, kai su tuoktiniai prisimena stovyklose, rekolekcijose ar kitur sutiktą kunigą. Ir jaunos šeimos pakviečia krikštynoms, kai didžiuojasi sūneliu, dukryte ar net dviem iš karto.

Ir vėl apeigos labai trumpos, įprastinės, paprastos: pasveikinimas, skaitinėliai, žodelis, trumpa litanija, tikėjimo išpažinimas, krikštas, patepimas aliejumi, balto rūbo ir žvakės įteikimas. Kalbėdami “Tėve mūsų” visi sustojame rate apie altorių, susiimame rankomis. Palaiminama motina, tėvas, krikšto tėvai, visi vaikučiai (ir tokiais dar būti drįstantys vaikai ar jaunuoliai), visi dalyviai.

Kai už kiek metų su jauna šeima susitinki, tėvas ar motina vaikeliui sako: “Čia tavo krikštytojas”, o modernūs vaikai apie savo krikštą žino iš vaizdajuostės, kurią labai mėgsta pakartotinai žiūrėti. Po Krikšto tėvai ar seneliai sako: “Tikrai Dievas čia yra” o jau paūgėję vaikai prieina ir apkabina.

Vos tik atsivėrus langams ir durims į Lietuvą ir iš jos, tebegyvenome išėivijos gyvenimu, savo tarpe apie Lietuvą kalbėdami ar kiek galėjome jos reikalais rūpindamiesi, augindami naująsias kartas, veikdami, kas ką gali ir išmano.

Vienas esminių išėivijos gyvenimo dėsnių būtų, kad tenka rūpintis kiekvienu lietuvių kilmės žmogumi atskirai, nes nėra tokio porūšio “pasaulio lietuvis” ar “Argentinios — ar kitos šalies — lietuvis”. Tiek įvairios tos kultūros, imigracijos istorija, gyvenimo sąlygos, kad tenka priemonės, būdus, turinį, nuotaiką kiekvienu atveju kiekvienam žmogui pritaikyti. O ypač mažose ar tolimose vietose — branginti kiekvieną lietuvių. Keliaudami, susitikdami Jaunimo kongresuose ar stovyklose, visuomet džiaugiamės lyg gimine, priimam į savo namus ir tarpą kaip bičiulį. Karpėme laikraščius, kai tik lietuvių kilmės žmogus paminėtas, darbe ar mokykloje raskavome tos pačios kilmės žmogų — visada džiaugsmingai, kaip ir tautiečiai mus priima.

Kai peržvelgi pasaulio žemėlapi, nuo rytų ligi vakarų, nuo pietų ligi šiaurės — visur pažįstami, su kuriais stovyklauta, dirbta, vargta, džiaugstasi. Žemėlapis nusėtas brangiais žmonėmis.

Ir dabar, kai dažniau tenka būti Lietuvoje, taip miela klausytis lietuvių kalbos gatvėje, parduotuvėje, tarp žaidžiančių vaikų, kalbėtis mokykloje, bažnyčioje, įstaigoje, net lėktuve, muitinėje, valstybinėje raštinėje.

Nuo altoriaus pažvelgi į susirinkusius Šv. Kazimiero bažnyčioje Vilniuje, ir beveik kas kart pamatai lietuvių kilmės žmonių iš Kanados, JAV, Brazilijos, Australijos, Vasario 16 gimnazijos ar kitur. Savi išėiviai, atvykę Lietuvoje dirbti, mokytis ar ją lankyti.

Ir nežinia, ar tarp lietuvių gyvenantys Lietuvos žmonės suvoktų, kiek ryškus ir tiesiog įgimtas tas išankstinis nusistatymas, kad kiekvienas “lietuvis” (tai yra, lietuvių

MANO BROLIS — JĖZUITAS

Marija Stankus-Saulaitė

Žavią pavasario dieną, chorui džiugiai giedant pripildytoje Šv. Juozapo bažnyčioje, šventimų dieną mano brolis atsigulė prieš altorių, kaip kasmet matom kunigus darant Didįjį ketvirtadienį. Per dvidešimt penkerius metus nuo to momento nesu jo paklausus, ką galvoja ką jautė. Ką tai reiškia seseriai, tačiau žinau.

Brolis Vokietijoje mane vedė į vaikų darželį. Būtinai jis, ir tik jis tai turėjo padaryti. Mama iš tolo sekė, bet jis ėmėsi atsakomybės. Per bombardavimus jis būdavo šalia. Atsimenu, kad vienu laiku jis nebenorėjo bėgti į slėptuvę — gal nematė prasmės, nežinau. Patekti į pradžios mokyklą, kuri buvo toli, turėjom praeiti pro JAV kareivines; ten vaikai ant mūsų rėkdavo ir mus vydavo, tai su broliu, rankom susiėmė, kasdien pro juos lėkdavom.

Kai brolis laikydavo egzaminus, aš sėdėdavau

už durų ant laiptų, kol jis baigė. Bunkerius kartu tyrinėjom; kartu maudėmės netolimoj upėj; žiūrėdavom pro langą kepyklos kitoj pusėj gatvės į skanumynus, kurių negalėjom nusipirkti; graužėm morkas su žeme ir duoną laikėm burnoj, kol sucukrijo. Vakaris laukdavom tėvų grįžtančių iš darbo — mama vertėjavo JAV kariuomenei, tėvas dirbo Raudonam kryžiuje; aš kaskart (tėvams to niekad nepasakėm) verkdavau, manydama, kad jie niekad negrįš, o brolis būdavo tylus. Mes buvom karo vaikai, kaip ir visi kiti vaikai tuo metu Vakarų Vokietijoje.

Prisiminimų, kaip ir kito, turim labai daug: bombos, gaisrai, badas, baimė. Ir mus visad supo Dievo malonė; mūsų tėvai pasitikėjo Dievo globa. Mūsų mamos tėvelis buvo buvęs liuteronų pasorius, kaip ir jo tėvas ir mūsų senelės tėvai ir kiti. Šv. Rašto mintys bei pažiūros ir bažnytinės

Antanas Saulaitis, SJ, išventintas kunigu 1969.05.17, tad šiais metais jis švenčia 25-rių metų kunigystės sukaktį. Sveikiname!

kilmės žmogus) yra brangus ir reikalingas, vertingas mums, augusiems ir gyvenantiems toli nuo Lietuvos, savas ir mielas. Ir taip pat neaišku, ar neprašautum savo elgesiu, nuotai-ka, atvirumu, tą patį išėvių mastą pritaiky-

damas ten, kur pilna tikrų lietuvių, gyvenančių visai skirtingoje Lietuvos kultūroje.

Tik viena aišku, kad tas pojūtis žmogų branginti nėra bergždias, o pradžia to, ko pats Viešpats trokšta ir kuomi Jis gyvena.

bendruomenės reikšmė mūsų mamai buvo suprantamos ir savos. Mūsų tėvo mama, katalikė, tikėjo ir pasitikėjo Dievu; tai buvo kasdienio gyvenimo tikrovė. Nuo pat mažens mūsų tėvai mums pasakojo šeimos istoriją, kaip Dievas įvairius asmenis lydėjo ir globojo.

Mano vaikystė užsibaigė pakeliui į uostą traukinyje iš Augsburgo, kai atsisveikinome su Vokietijoje pasirinkusia likti senute: brolis atsisėdęs nulenkė galvą iki kelių ir pradėjo raudoti. Tada supratau, kas pasibaigė. Nei prieš tai, ne po to nesu mačiusi jo taip verkiančia

Visas gyvenimas buvo surištas su juo. Rogutėmis pasileisdavom nuo kalno, ir vieną kartą spygliuota viela jam perdrėskė delną; sirgdavo ausimis; kartu išvaikštinėjom miškus ir kalnus. Mūsų interesai skyrėsi, bet gyvenimas ėjo kartu. Kai buvau vienuolikos metų, mano trylikmetis brolis pirmąkart išvažiavo į Kennebunkport pranciškonų stovyklą. Nuo mažumės stovyklavome, bet su šeima. Tris dienas savo kambaryje verkiau. Tai buvo pirmasis atsiskyrimas.

Po šventimų žmonės sveikino; kai kurie džiaugėsi, kad turime šeimoje kunigą. Ką galėčiau pasakyti: kunigas nėra šeimai, ir šeima neturi kunigo. Verčiau, šeima bendruomenei duoda sūnų ar brolių, kad būtų kunigas visoms, visiems.

Mūsų tėvai mums leisdavo apsispręsti, jie mūsų sprendimus gerbė ir rėmė. Nežinau, kada susigaudžiau, kad brolis stovės pas jėzuitus; apie tai nekalbėjome; anksčiau jau buvau supratusi, kad bus kunigas. Tėvelis tik norėjo, kad jis pirma baigtų chemijos studijas (jėzuitų) universitete; tai padarė. Kitose jo iškilmėse negalėjau dalyvauti, nes sekiau savo kelią. Po truputį susipažinau su kitais jėzuitais, pajutau jų dvasią, draugiškumą. Jie gyveno kitiems, kaip ir mano brolis. Mano brolis tam buvo augintas: gyventi kitiems. Kai slėptuvėje per karą mūsų tėvai skurdžiai, šalančiai šeimai (o mums buvo taip šalta) paskolino pūkinę, supratome kitų svarbą. Kai mama jį, vaiką, siuntė su dėže drabužių čigonams, iš mūsų ne-

turtinę namų, ji jį mokė dalytis ir nebijoti. Kai po sunkaus darbo vakarais tėvai rašė ir redagavo, supratome. Brolis visą miestą išvaikščiodavo, organizacinius raštus nešiodamas: išmoko nežiūrėti nuovargio, ištvėmės. Matėme, kaip tėvai gyveno ir tvarkėsi, supratome.

Jėzaus Draugija įvairi ir įdomi. Brolis turi draugą, ilgus metus Irake ir Egipte tarnavusį, kurio nebebuvo galima atskirti nuo arabo; jis paskui dirbo Kinijoje, bet ten jo ūgis kliudė su vietiniais sutapti. Kitas draugas dvasia ir veidu į brolių panašus: būna daug juokų, kai žmonės juos sumaišo. Amerikietis jėzuitas, kuris nuvyko į Braziliją vasarą su broliu dirbti, prieš kiek metų staiga mirė; jo prašau tebedirbti kartu. Per tuos metus mačiau, kaip jie visi, kartu

Antanas Saulaitis su savo tėvais ir sesute Pirmosios Komunijos dieną Augsburgėje.

Ar norėtum būti Lozorium?

Kun. K.J. AMBRASAS, SJ

Dar ir šiandien Betanijoje, netoli tų evangelijose minimų svetingumo namų, stovi požeminis durvas, į kurį reikia nusileisti 24 laiptelius, kad pamatytum tą vietą, kur kadaise gulėjo tas, kuriam Jėzus galingu balsu sušuko: “Lozoriau, išeik!”

Betanija. Saulėje skendi neuždidžiai namukai. Į viršų stebiasi kiparisai. Nuo karščio, atrodo, alpsta alyvmedžiai. Vienaukščių dviaukščių namelių rytinėje Alyvų kalno atšlaitėje pridaigstytas, vos tik 3 km nuo Jeruzalės ramiai atokaitoje snaudžiantis bažnytkaimis. Čionai Lazoriaus gimtinė. Štai kur dažnai mėgdavo paviešėti Jėzus.

Dar IV a. vietiniai krikščionys šią vietą tebevadino Lazariumu. Mat ant jo kapo ir šiuomet iš baltų plytų stovi prieš 40 metų pastatyta nauja, moderni bažnyčia, irgi Lozorius vardu... Arabai šią vietovę savo kalba irgi taip pat vadina.

Lozorius — reiškia “tas, kuriam Dievas padeda, kurį Dievas remia”. Tikrai šio vardo reikšmė su kaupu išsipildė. Visagalio ranka šį Betanijos miestelėną išties palaikė, rėmė ir gelbėjo. Jis to buvo vertas. Juk turbūt ne taip jau žydų žemėje buvo daugel namų, kur gan dažnai užsukdavo Kristus, kur Jis galėdavo pasisvečiuoti... Tad nenuostabu, kad ir dabar, kur žmonės randa šilumos, kur gali prisiglausti, tokios vietos neretai pavadinamos Betanija. Tokie namai dar visai neseniai atsirado prie Šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje, kur dar taip neseniai stovėjo sovietinė kariuomenė. Nūnai čia įkurta neturintiems duonos kąsnio, nuo gyvenimo rūpesčio ir nepriteklių pavargusiems jau lietuviškų kareivinių kieme valgykla. Šie namai taip pat vadinami BETANIJA, į kuriuos ateina lietuviškai, rusiškai, lenkiškai ir kitomis kalbomis kalbantys bėdžiai. Jie išlaikomi

įstoję, studijavę, toliau atskirai dirbę, augo ir užaugo, kiekvienas kitoks, bet kažkaip labai panašūs.

Tarp kunigystės sunkiųjų momentų yra tėvų laidotuvės. Žiūrėjau į brolių prie altoriaus ir galvojau, kaip jis išlaikys, nes jam tenka maldą vesti, pakalbėti, išlydėti. Per tėvelio laidotuves jis zakristijoj užmiršo užrašus, bet nėjo pasiimti, kad manęs neišgąsdintų. Šimtą kartų per tuos dvidešimt penkerius metus esu mačiusi jį sunkioje padėtyje, pavojuje, ir tegalėjau stovėti šalia, tyliai laukti, melstis ir nepasiduoti.

Jeigu mano brolis —jėzuitas, aš —jėzuito sesuo. Vienąkart gavau laišką, kuriame užsiminta, kad vis dėlto esu broliui svarbi ir todėl galiu kažką ten paaiškinti. Visiškai nesupratau. Jėzuitui svarbus yra tas, kuris tuo metu labiausiai reikalingas paguodos; svarbi yra ta, kuriai

reikia pagalbos. Pritardama pašaukimui ir jį remdama, šeima pati atsiveria, save atiduoda. Nors mes tų pačių pažiūrų ir gal panašiai galvojame, jaučiame ir elgiamės, mes nesame sau. Visada pirmoj vietoj yra tie per visą pasaulį išsisklaidę artimieji, kurie sudaro jėzuito šeimą. Ta šeima surišta meile, patirtimi, sakramentais, malda, rūpesčiu, darbu. Tai tikroji šeima, Jėzaus Kūnu ir Krauju jungiama. Jos specifiskas reiškinys yra Jėzaus draugija. Jėzuito vaikystės šeima tėra tos šeimos dalis.

Broliui šventimo apeigoje atsigulus prieš altorių, ir jo šeima atsivadė jo gyvenimo kelio tikslui. Žinojome, ko tai iš mūsų reikalau. Džiaugėmės, galėdami Bažnyčiai, žmonėms atiduoti asmenį, kurį pažinome, užauginome, mylėjome, kurį branginome kaip nuostabią Dievo dovaną — duotą, kad būtų atiduodama.

vien tik gerų žmonių dosnumu. Taigi Betanija yra artimai susijusi su nuoširdumu, prieglobsčiu, jaukiu šeimos židiniu — su Lozorius, su jo seserų Mortos ir Marijos vardu. Ir štai tasai Lozorius, kurį neretai aplankydavo, su juo artimai bičiuliavosi Išganytojas, dėl kurio mirties Jis net prie kapo apsiverkė, mirė. Tačiau Kristus, nors Jam buvo prieš dvi dienas pranešta apie šią mirtį, delsė. Nebėgo prie jo kapo, nesisukubino. Net keturias dienas tasai bičiulis išbuvo kape. O žinia, ką reiškia šitiek laiko išbūti tokiomis karšto klimato sąlygomis karste. Užtat Kristui priekaištavo ne tik seserys, bet ir susirinkę į pakasynas kaimynai: ar “negalėjo padaryti, kad šitas nemirtų” (Jn 11, 34). Jėzus šitaip pasielgė sąmoningai: kad daugiau žmonių atsiverstų, kad labiau Juo tikėtų. Juk Dievui nieko negalimo nėra. Kai žmogui nelieka jokios vilties, kaip tik tada, didžiausiame sielvarte ir kančioje, lieka pati galingiausia ir patikimiausia viltis — Dievas.

Kristus nepaisė, kad Jo priešai, šio stebuklo reikšmę gerai suprasdami ir būgštaudami dėl savo sumenkėjusių pajamų ir garbės, nutarė ne tik Jo, bet ir Lozorius atsikratyti. Ko mus, XX a. vaikus, gali pamokyti šis atsitikimas su Lozorium? Daug ko. Primiausia: svetingumo, nuoširdumo, ko dažnai mūsų susvetimėjęs pasaulis taip stokoja. Lozorius, matyt, būta geros širdies žmogus. Jis daug ko turėjo, bet savo nuoširdumo, savo gėrybių negailėjo nei sau, nei svečiui. Todėl Viešpats jam padarė tokį didelį stebuklą. Ta pačia proga Kristus, kaip daugelsyk yra kartojęs, taip ir čia yra pasakęs: “Kas tiki mane, — nors numirtų, bus gyvas...” Tikėjimas — toji krikščioniško gyvenimo tvirtovė, mūsų kasdienos ir ypač Amžinybės kertinis akmuo. Šitie žodžiai tinka ir šiandien mums kiekvienam: “Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas” (Jn 11, 25). Šitaip pasakyta kaip tik prie mylimo bičiulio Lozorius kapo, kur šiam mirusiam Betliejaus gyventojui jau niekas kitas negalėjo pagelbėti, — tiktai Dievas. Ir mūsų gyvenime taip ne sykį yra buvę. Tiktai mes arba nepastebėjome, arba nebuvo noro šitai

suprasti. Kristus žadina viltį ir šiandienos žmogui: ieškančiam, klystančiam, tiek vargstančiam, tiek ir turtingam. Tačiau Jis ir šiandien kiekvieno primygtinai klausia: “Ar tiki?” (Jn 11, 26). Jis ir nūnai daro stebuklus: griaua santvarkas ir siunčia uraganus, baudžia peržengusį visokias padorumo ribas XX a. žmogų AIDS ir kitomis ligomis, karais ir suirutėmis. Kodėl? Todėl, kad daugelis tapo įžūlus, neklusnūs, akiplėšiški, pasinešę niekinti kitą žmogų, ne tik savo ir kitų kūną, bet ir patį Kristų, Mariją. Jis, tas XX a. pabaigos vaikas, vos įkėlęs kelis šimtus km į kosmą, drįsta tyčiotis: “Na, kaip ar Dievą jau matai?” — šitaip paklausė kadaise Gagarino Chruščiovas. Anų abiejų jau nėra gyvų, o Dievas kaip buvo, taip ir tebėra. Mūsų dienų žmogus pasigviešęs geriau pasižiūrėti televizoriaus negu pasimelsti. Jis linkęs mėgautis prabanga, patogumais, per kuriuos dažnai nematoma nieko kito. Todėl nebe reikalo vienas japonų akademikas pasakė: “Mums, japonams, taip visko užtenka, kad net Dievo nereikia...” Šitaip pasakė giliai tikintis žmogus... Todėl koks gražus yra Lozorius pavyzdys! Nors sinoptinės evangelijos nieko daugiau mums nebyloja apie jį, bet mūsų žvilgsnis nei protas negali dvejoti: Betanija stovi ir šiandien. Prie Lozorius kapo keliauja minios iš penkių pasaulio žemynų. Ar norėčiau, ar norėtum būti Lozorium? Būsim. Tikrai būsim kiekvienas prikelti iš mirusiųjų. Tiktai ar būsim verti sėstis greta Lozorius? Todėl mintimis sau tyliai pabūkim, atsisdė ant vieno iš įkaitusių Betanijos miestelio akmenų ir pagalvokim: ar galėčiau į Kristaus klausimą atsakyti — TIKIU. Ar nepristinga man jėgų ir noro kasdien būti geresniu, kantresniu, jautresniu ir dosnesniu? Juk gyvenimą turiu tiktai vieną. Kito šioje žemėje nebus. Tad pašaukim patys kiekvienas save vardu prieš tai, kolei dar nepakvietė mus Viešpats. Pabuskim kasdien su tvirtu ryžtu vis dažniau daryti gera, nes rytoj gali būti vėlu. Te kiekvieno mūsų namai virsta Betanija, o mūsų širdis, kaip anuomet Lozorius, teatgyja: išsilaisvina iš ydų, išsivaduoja iš žalingų įpročių, klaidų ir dvasinės sausros.

Ką reiškia “atleisti”?

*Jaunimo grupėje V vietą laimėjęs
rašinys)*

Alė Žibūdaitė

*“...ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir
mes atleidžiame savo kaltininkams...”*

Kiekvieną dieną, kalbėdama šiuos “Viešpaties maldos” žodžius, susimąstau, ką reiškia atleisti?

Nuo pat mažų savo gyvenimo dienų atlaidumą pirmiausia pajuntame kiekvienas iš savo motinų. Visiems tenka nusikalsti, o nusikaltus — atsiprašyti. Bet ne visada ir visi laiku sugebame atsiprašyti. Kartais žodį “Atsiprašau” taip sunku ištartti. Ir kai aš, būdama dar vaikas, nusikalsdavau, įskaudindavau savo gerąją mamytę, suprasdama savo blogą poelgį, ateidavau prie mamytės ir tardavau: “Mamyte, atleisk”. Tuomet pasirodydavo motinos veide šypsena, o kartais netgi jos skruostais nuriedėdavo džiaugsmo ašaros, o iš mamytės lūpų išgirdavau tokius žodžius:

— O kaip nuostabu, vaikeli! Čia tik smulkmena, ką tu padarei, bet svarbiausia, kad tu sugebi atsiprašyti. Ir toliau eina motinos pasakojimas, priminimas man apie Gerąjį Dievulį. Kad aš, padarydama blogą darbą, įskaudinu ne tik savo tėvelius, bet ir Dievą. Todėl aš privalau ir Jį atsiprašyti. Mes visi žinome, kokios geros mūsų

mamytės, o mano mamytė man sakydavo, kad Dievulis šimtus ir tūkstančius kartų dar geresnis už pačias geriausias mamytes. Ir kai Gerojo Dievulio aš atsiprašau, Jis, kaip ir mamytė, visada atleidžia.

Iš Šv. Rašto žinome Jėzaus Kristaus gerumą. Jis, būdamas be nuodėmės, prisiėmė mūsų visas kaltes ir numirė ant kryžiaus už kiekvieno mūsų nuodėmes. Ir dabar atleidžia kiekvienam iš mūsų, kurie kreipiamės į Jį, prašydami atleidimo. Ir kaip dažnai man, besiruošiant išpažinčiai, prisiminus visas savo kaltes, nuoširdžiai prašant atleidimo, kunigas, lyg pats Kristus, sako: “Dievas myli visus žmones. Eik ir gyvenk ramybėje”. Kokia palaima ir tyras džiaugsmas užlieja širdį. O jeigu kartais būna žmogiškos puikybės arba retkarčiais aplanko tokia mintis, kad ne tiek daug blogo šį kartą aš padariau, o ne visada pavyksta ir nuoširdus gailėtis, tuomet būna sunkesnė atgaila ir mažesnis džiaugsmas po šv. išpažinties. Matau, tarsi pats Kristus žiūrėtų į mane, visas sukruvintas, kenčiantis už mano nuodėmes. Iš Jo lūpų pasigirsta žodžiai: “Pažvelk į mane, tai jūsų nuodėmės taip padarė”. Nors Jėzui ir labai sunku kentėti, bet Jis visad pasiryžęs mums atleisti. Argi mes turime teisę neatleisti kitiems? Mes turime pavyzdį— Kristų. Jeigu Jis mums kiekvienam atleidžia, tai ir mes privalome sekti Jo pavyzdžiu.

1948 m. gegužės 22 d. mano mamytė buvo ištremta į Sibiro platybes. Aš dažnai mamytės klausdavau, kaip jūs ten ištvėrėte, ar nebuvo neapykantos tiems, kurie jus įskundė, vežė, o ten esant ir skriaudė? Ir visada sulaukdavau to paties atsakymo — ne, juk be Dievo valios niekas neįvyksta. Daugelis žmonių ir tose ypatingai sunkiose sąlygose sugebėjo išlikti žmonėmis ir atleisti kitiems, netgi tiems, dėl kurių jie turėjo palikti savo mylimą Tėvynę. Taip elgtis jiems padėjo “Tėve mūsų” maldos žodžiai: “... ir atleisk mums mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams...” Juk jei mes iš širdies gelmių neatleisime jiems, kaipgi mums, nusidėjėliams, galės atleisti Kristus? Šie maldos žodžiai mus stiprina ir davė mums jėgų ištverti. Iš pradžių netgi ir sekmadienis ten buvo eilinė darbo diena. Ir tik maldos dėka buvo iškovota, kad sekmadienis būtų paskirtas Dievo garbei, vykdant trečią Dievo įsakymą: “Švęsk sekmadienį”. Sekmadienio rytą visi lietuviai suklaupdavo ir meldavosi. Ateidavo jų raginti į darbą, bet niekas nekreipdavo į tuos kvietimus dėmesio, to-

liau kalbėjo įvairias maldas, giedodavo giesmes. Prižūrėtojai laukdavo 2-3-4 valandas ir išeidavo. Koks geras Dievas, Jis neapleido, išgirdo žmonių maldas. Kur mes bebūtume, kaip sunku būtų nešti šio gyvenimo našta, kreipiantis į Dievą ir tik Jo atsiprašant už savo klaidas ir atleidžiant kitiems, žmogus būna laimingas, nes Dievas jį globoja savo tėviška ranka.

Dabartinio mūsų jaunimo charakteristika

*(Jaunimo grupėje V premiją laimėjęs
rašinys)*

Giedrė Garlaitė

Jūra, saulė, kopos... Ji eina jūros pakrante, bangų liežuviai pasiekia kojas, užlieja pėdas, aptaško blauzdas. Laura eina primyn, o atsigręžusi mato smėlyje įspaustus savo basų kojų pėdsakus. Bet neilgam. Bangos negailestingai juos nuplauna. Nuplauna basų kojų žymes, panaikina ženklą, kad pakrante praėjo žmogus... O gal tai paskutinės basų žmogaus kojų žymės, žymės, kurias su savi mi nusineša jūra.

Tai buvo vasaros sapnas. O dabar lauke nuobodžiai kapsi lietus. Tarytum būtų ne žiema, o ruduo. Žiema ... Kokia tai žiema. Be sniego, be šalčio. Tik lietus kasdien pliaupia. Dienom ir naktim. Jei būtų vasara, paryčiui nubudęs girdėtum lietaus šiurenimą į medžių lapus. O dabar... Dabar sklinda tik metalinis garsas nuo skardinių namų stogų. Ir klaidus jausmas apima dėl staiga atsiradusios tuštumos, panašios į tamsų, gilų tarpekį, į kurį momotoniškai krinta lietaus lašai.

Tikšt... Takšt... Tikšt... Takšt...

O mintys nepalieka apsunkusios galvos. Laura atrodo, kad ji nebuvo nė minutės užmigusi. Atrodo, tarsi visą naktį kankinosi galvodama, svajodama, nors... Ji nejuto, kada buvo trumpam užsnūdusi, kada vėl atsibudo ir vėl užmigo. Užmigo neramiu miegu, kai sapnas atrodo kaip tikrovė, kai trumpomis prabudimo minutėmis galvoji, kad nemiegėjai išties naktį.

Už lango tebėra tamsu, bet Laura visa savo

esybe jaučia, kad tuoj reikės keltis. Pagaliau neiškenčia. Uždega šviesą ir pažiūri, kiek valandų. Atsidūsta. Miegoti teliko pusvalandis. Ji užsitraukia antklodę ant galvos ir bando užmigti. Žino, kad reikia išnaudoti kiekvieną dar likusią minutę, nes miego Laurai visad trūksta. Visada gulasi vėlai — ji kitaip negali. Galbūti toks naktinis gyvenimas Laurai jauges j kraują — jos tėvai irgi gula miegoti tik vėlai naktį. Ne todėl, kad turėtų daugybę darbų. Tai tiesiog niekuo nepaaiškinamas reiškinys, ir tiek. Visus svarbius darbus Laura paprastai pradeda dirbti vakare. Dieną ji nieko nenusitveria, nebent skaito knygas, kalba telefonu, klauso muzikos, — ką gi daugiau veiksi? Pamokas pradeda ruošti vakare, ir tai dažniausiai nusitęsia iki dvyliktos valandos nakties. Be to, ji niekad nepraleidžia savo mėgstamų filmų. Kaip ir visi paaugliai. O rytais miegas būna toks neapsakomai saldus...

Laura pašoka kaip įgelta. Ir vėl tas laikrodžio! Birbia kaip traktorius, visuose namuose girdėti, o keltis reikia jai vienai. Fu, kaip ji nekenčia laikrodžio! Visą laiką turi klausyti šito kvailo mechanizmo, nors ir nepakeli nuo pagalvės apsunkusios galvos, nors per jėgą bandai atplėšti sulipusias blakstienas, atsimerkti ir... Ir vėl visą dieną laukti vakaro, tos minutės, kai galėsi eiti miegoti.

Nuskambėjus laikrodžiui, Laura pajuto keistą pasišlykštėjimą visu ją supančiu pasauliu. Tai nebe pirmas kartais, kai apima ir fizinis, ir dvasinis blogumas, kai į galvą lenda tik bjaurios ir bepras mės mintys, kai nesinori gyventi ir galvoji — kam iš viso gyveni, kokia gyvenimo prasmė? Laura visomis išgalėmis stengiasi galvoti apie ką nors linksma, kas išblaškytų šią slogią nuotaiką ir blogumą. Ji bando įteigti sau: “Aš laiminga, man labai gera, man išties labai labai gera...” Pagaliau pavyksta. Nors lėtai, bet vis dėlto pavyksta. Laura sėda prie stalo nieko negalvodama, nes bjauriosios mintys jau apleido jos sąmonę. Netrukus prasidės pamokos, ir ji taps mokine, viena iš triukšmingos minios, nieko nesiskiriančia nuo kitų, iš pažiūros taip pat atrodančių žmonių. Visi jie su savo slaptais sielvartais, džiaugsmiais, pamokų metu kartais atveriantys skaudančią sielą geriausia draugui. Visi, besijaučiantys individualybėmis, mokyklų sulyginami vienu žodžiu — mokiniai. Mokiniai, jaučiantys nepilnavertiškumo kompleksą, mokiniai, besielgiantys tarsi pasaulio valdovai, tarsi nuo jų priklausytų visų kitų likimas... Mokiniai — žmonės — vaikai. Mokantys skaudžiai užgauti,

įgelti, nekęsti. Retkarčiais paguosti, kai pamato verkiantį. Kovojuojantis už savo būvį, skaudinantis kitus, besizėminantis, nors to ir nejaučia. Bandantis įtvirtinti savo padėtį draugų, mokytojų akyse. Mylintys ir neapkenčiantys, pasiklydę savo jausmų jūrose, dvasios skurdžiai, gyvenimo prasmės beieškantys pavartėse, diskotekose, girtų draugų glėbiuose. Ir tylūs, užsidarę savyje, savo jėgomis nepasitikintys, besijaučiantys silpni paaugliai, bijantys pasakyti ir vėliau tvirtai ginti savo nuomonę. Daugeliui galbūt atrodančios silpnos asmenybės, tačiau sugebančios giliai maštyti, galinčios suteikti kitiems paguodą, džiaugsmą ir stiprybę. Tik reikia sugebėti rasti įėjimą į jų širdis, norėti ne tik patiems pasisemti iš jų jėgų, bet ir jiems padėti gyvenime surasti taip reikalingą atramą bei pasitikėjimą savimi. Mokiniai — žmonės — asmenybės. Vaikai, kurių gabumai vertinami pažymiais, neatsižvelgiant į jų vidinį, dvasinį pasaulį. Asmenybės, kurios yra žlugdomos arba iškeliamos iki dangaus — priklausomai nuo to, kaip veikia tavo galva — ar sugebi gerai mokytis, ar tik vos ne vos išmoksti, iškali užduotą dalyką. Galų gale žmogus ima save vertinti tik tiek, kiek jį vertina mokytojai. Ir jaučiasi nepilnavertis, niekam nereikalingas, negalintis nieko pasiekti gyvenime. Visa tai telpa viename žodyje — mokinsys. Mokytojų akimis žiūrint, tu esi tik vienas iš mokinių minios, todėl esi sulyginamas su kitais, todėl pilnaverte asmenybe jautiesi namuose ar nuoširdžių draugų būryje. Tad ir Laura mokykloje buvo tik paprasta mokinė, tik lašelis tekančioje upėje, nesistengdama kuo nors išsiskirti iš kitų, kadangi jautėsi pilnaverte visur, tik ne mokykloje, kur ją galėjo kas nori ižeidinėti, skaudinti, neapkęsti. O kaip skaudu visa tai jausti, kai žinai, kad šito nenusipelnei. Tad mokykloje ji buvo tik mokinė, ir niekas daugiau.

— Mintys - kirčiuotas skiemuo “min”, jis ilgas, ir “n” kirčiuojamas riestiniu kirčio ženklų.

— Gerai, toliau.

— Tikrai - kirčiuotas skiemuo “rai”, “i” kirčiuojamas riestiniu kirčio ženklų.

— Palauk, palauk, tu man ar dai visą tvarką. Pradėk iš pradžių.

— Tikrai — kirčiuotas skiemuo “rai”, jis yra ilgas...

— Gerai. Toliau Ieva. Mergina, Kitą žodį.

Visi garsai skamba pro ausis, nerasdami atgarsio nei širdyje, nei mintyse. Tegu sau kirčiuoja tuos beprasmiškus žodžius, tegul. Jai viskas vis tiek. Ji pervargus, nebeturi jėgų klausyti nei galvoti. Ji tenori griūti ant šono ir miegoti, miegoti...

Baigiasi pamoka. Pagaliau... Laura išeina į koridorių. Vaikšto viena, dabar jai nereikia draugų. Jai reikia ramybės. Bet kur tau! Ir vėl ji ne viena, turi kalbėti su drauge, juoktis, atrodyti laiminga. Nieko neveiksi, jeigu turi milijoną draugų, kuriuos tu prisimeni, kuriems tu paskambini, su kuriais tu susitinki, O dabar draugė kabinasi į parankę, nepaleidžia. Laurai tai nepatinka. Ji nemėgsta kam nors priklausyti. Juo labiau šitaip. Kartais ji nori, kad visi ją paliktų ramybėje, užmirštų apie pasaulį egzistuojančią Laurą.

Tą dieną ketvirtos pamokos nebuvo, nes susirgo mokytoja. Tie, kas gyveno arčiau mokyklos, išlakstė namo. Laura ir dar keletas pasiliko klasėje. Ji troško tylos, ramybės, tačiau likusieji kalbėjo, juokėsi, draskė tylą į daugybę mažų gabalėlių, kuriuos taip norėjo sulipdyti Laura. Ji išėjo į koridorių. Kokia tyla! Drėgnos, neseniai plautos grindys. Laura ėjo koridoriais, kopė laiptais aukšty, leidosi žemyn. Praeidama pro klasių duris, girdėjo mokytojų balsus, mokinių šurmų. Visi tai jai buvo miela ir įprasta — tyla mokykloje per pamokas, žingsnių aidas, tas šurmulys už klasių durų. Laura nejuto prabėgančio laiko. Ji atsirėmė į sieną ir užsisvajojė. Staiga virš jos galvos sučirškė skambutis. Laura krūptelėjo. Jautė, kaip tas čirškimas skaudžiai gręžia smegenis, kaip viskas joje griūva — svajonės, mintys ir visa, kas gera joje.

Laura atvėrė klasės duris. Įženge į vidų. Ji vėl gyvens keistoką, uždara mokyklinį gyvenimą, retkarčiais nugrimzdama į savo svajones.

■ *Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos XVI suvažiavimas vyks šiais metais birželio 5-12 dienomis Lietuvoje. Suvažiavimas skiriamas lietuvių dvasinio atgimimo strategijai aptarti.*

■ *Didiji penktadieni pop. Jonas Paulius II Romos Kolizijoje keliems tūkstančiams maldininkų pasakytame pamokslė prisiminė Lietuvą, kur vis atgyjantis Kryžiaus kalnas buvo nuolatinis iššūkis sovietinei valdžiai. Kryžių kalną jis palygino su Romos Koliziejumi.*

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

Į DANIJĄ IŠ KLAIPĖDOS BUS GALIMA PLAUKTI LAIVU

Antrus metus Klaipėdoje veikia Danijos laivybos kompanijos “Dan-Liet Line” generalinio agento Fredericia Shipping A/S filialas “Euro-Baltik”. Jo veiklos sritis — krovinių gabenimas jūrų, oro ir sausumos keliais tarp Baltijos, Skandinavijos šalių.

Kaip informavo filialo direktorius S. Teriochinas, dabar atidaroma keltų linija tarp Klaipėdos ir Danijos uosto Fredericijos. Tam tikslui kompanija išsinuomojo motorlaivį “Volcon de Tisalaya”, kuris plaukios su Ispanijos vėliava. Tai 76 metrų ilgio laivas, kuriame telpa 24 autotreileriai ir 42 lengvieji automobiliai, yra 12 vietų keleiviams.

Laivas į Daniją per savaitę plauks du kartus, švartuosius Klaipėdos Vakarų laivų remonto įmonėje. 433 jūrmilių atstumą jis įveiks per 36 valandas. (Lietuvos rytas)

VIENAS SENIAUSIŲ LIETUVOS ŽMONIŲ GYVENA ANTALGĖJE

Utenos rajono Antalgės kaimo gyventoją Petrą Juočių su 108-uoju gimtadieniu pasveikino vaikai, penkiolika anūkų, trylika proanūkių.

Žmogus dar gana žvalus, pasivaikšto po kambarius, pažiūri anūkų. P. Juočio gyvenimas nebuvo lengvas. Gimė jis Daugailių apylinkės Garnių kaime, nedidelio ūkininko šeimoje. Pirmojo pasaulinio karo metais buvo atsidūręs Peterburge, grįždamas į gimtinę,

parsivežė armoniką, su kuria jaunystėje nesisėdė, grojo gegužinėse, vestuvėse, kol pats vedė. Su pirmąja žmona susilaukė keturių vaikų. Po jos mirties vedė antrą kartą, gimė dar aštuoni vaikai. Po šešių drauge pragyventų dešimtmečių palaidojęs ir antrąją žmoną, senolis dar gyvena vieno iš sūnų šeimoje. Myli senelį visi. Linksmostas jis ir dabar pilnas, o aikštingas, priekabus niekada nė nebuvo. (Lietuvos rytas)

KAUNO POLICIJOJE BUS DAUGIAU MOTERIŠKUMO

Kauno vyriausiojo policijos komisariato štabo komisare-inspektore paskirta Laima Kazlauskienė. Ji yra pirmoji Lietuvoje moteris, pasiekusi tokio lygio pareigas policijoje.

L. Kazlauskienė kilusi iš Kauno rajono, Garliavos, baigusi Vilniaus pedagoginį institutą, kur studijavo rusų kalbą ir literatūrą. Keletą metų padirbėjusi vidurinėje mokykloje, ji pradėjo savo karjerą policijoje nuo nepilnamečių reikalų inspektorės, vėliau dirbo pataisos darbų kolonijoje. (Lietuvos rytas)

LIETUVOS KARO AVIACIJOS JUBILIEJUS

Lietuvos karo aviacija paminėjo savo 75-erių metų jubiliejų: 1919 m. kovo 12 d. buvo sukurtas pirmasis aviacijos dalinys. Sukurties iškilmės vyko Kaune, Aleksoto oro uoste ir aviacijos muziejuje.

Per pirmuosius dvidešimt metų Lietuvos karo aviacija įrašė gražių puslapių į savo istoriją. Paminėtini gen. A. Gustaičio konstrukcijos ANBO. Ryšį su mūsų aviacija turi ir S. Dariaus bei S. Girėno skrydis.

Šventės metu vyko paradas, kur žygiavo Karinių oro pajėgų atstovai, skraidė sraigtasparniai. Tiesa, šiandien Lietuvos aviacija turi tik apie 30 lėktuvų AN-2, kelis mokomuosius naikintuvus, bet juk ne viską lemia kiekybė. Pagaliau ir karo aviacijos paskirtis šiandien kita. (XXI amžius)

PAMINĖTOS KARININKO ANTANO JUOZAPAVIČIAUS 100-osios GIMIMO ir 75-osios ŽŪTIES METINĖS

Vasario 13 d. Alytaus Angelų Sargų parapijos bažnyčios iškilmingai paminėtos pirmojo Nepriklausomybės karuose žuvusio Lietuvos karininko Antano Juozapavičiaus 100-osios gimimo ir 75-osios mirties meninės. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Lietuvos kariuomenės kapelionas mons. Alfonsas Svarinskas, kuris apibūdino Antano Juozapavičiaus asmenybę. Kalbėdamas apie dabartinę Lietuvos politinę padėtį, Alfonsas Svarinskas ragino nepasimesti ir Lietuvos praeityje ieškoti stiprių asmenybių, galinčių mums šiandien būti pavyzdžiu. Kariuomenės kapelionas pabrėžė, jog per ilgą bolševizmo priespaudos laikotarpį iš gyvųjų tarpo pasitraukė daug garbingų kunigų ir pasauliečių. Jeigu Atgimimas būtų vykęs 1956 m., tai, kunigo teigimu, Lietuvą būtų pavykę atkurti nesunkiai.

Po šv. Mišių monsinjoras Alfonsas Svarinskas pašventino palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio portretą ir įteikė jį neseniai įsteigtam dekanato tikybos metodikos kabinetui, ragindamas jo bendradarbius būti ištikimus Dievui ir Bažnyčiai. Kariuomenės kapelionas taip pat padovanojo kabinetui ketletą „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ tomų, papasakojo apie jos leidimą. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje)

JAUNŲJŲ RAŠYTOJŲ KLUBAS

Panevėžyje susikūrė jaunųjų rašytojų klubas „Švytėjimas“. Jo nariais galės būti žmonės ne jaunesni kaip 16 ir ne vyresni kaip 35 metų amžiaus. Klubui vadovaus panevėžietis žurnalistas ir poetas Darius Rimvydas. Klubo tikslas — skatinti ir plėtoti literatūrinę jaunų žmonių veiklą Panevėžyje ir Lietuvoje, leisti knygas ir organizuoti literatūrinius vakarus. (Lietuvos rytas)

PAMOKA. GERESNĖS NESUGALVOSI

Neseniai Vilkaviškyje buvo paminėtas „Žiburio“ gimnazijos 75-metis. Ji anksčiau vadinosi dr. Jono Basanavičiaus vardu. Treti

metai gyvuoja ši atsikurianti humanitarinė mokykla, atgaivindama senąsias ir kurdama naujas tradicijas.

Lietuvos Nepriklausomybės dieną, Vasario 16-ąją, visa mokykla (kol kas čia mokosi 57 vaikai) ir dalis mokytojų pirmiausia dalyvavo šv. Mišiose Vilkaviškio bažnyčioje. Paskui padėjo savo pačių pintą vainiką prie Nepriklausomybės paminklo ir uždegė žvakeles. Čia pat laukė autobusas, ir visi išvyko į Jono Basanavičiaus tėviškę — Ožkabalius. Ten juos mielai sutiko sodybų muziejų prižiūrintis R. Raulinaitis, priminė Lietuvos istoriją. Vaikai buvo paruošę programėlę: dainavo, deklamavo, pagiedojo. Prie sodybos kopyltstulpio uždegė žvakeles, kartu prisimindami, jog ši diena — Nepriklausomybės Akto signataro mirties diena. Dar pasišildę troboje, aplankė Kovo 11-osios kalnelį, kitas Atgimimo ažuolyno vietas, pasigrožėjo sniegu nuklotomis, saulėje blizgančiomis kalvomis, kurias taip mylėjo ir kuriose dvasios stiprybės sėmėsi J. Basanavičius.

Pakeliui į namus visi užsuko į Budavonės mišką, kur 1941 m. birželio 22 -ąją sovietiniai okupantai žiauriai nukankino tris kunigus. Mokytojui A. Kurtinaičiui vadovaujant, prie paminklo ir kankinių vietos sukalbėję maldą, užžiebė žvakeles, vaikai turėjo galimybę pasvarstyti, kas yra laisvė, kokia jos kaina ir kaip skaudžiai ji pasiekama. (XXI amžius)

LAIKRAŠTIS MERGAIĖMS

Kaune pasirodė spalvotas laikraštis „Pepė“, kuris, kaip skelbiama pirmajame numeryje, yra skiriamas mergaitėms. Laikraščio leidėjai ir meninė redaktorė Nomedą Balaševičiūtė dar patikslino — konkrečiai 7-13 metų mergaitėms, tačiau jeigu atsiras ir kitų skaitytojų, leidėjai tik džiaugsis.

Kodėl laikraštis vadinasi „Pepė“? Todėl, kad ši Astridos Lindgren knygos herojė turbūt yra pažįstama visoms mergaitėms. Beje, Latvijoje leidžiamas panašus laikraštis (tik nespalvotas) vadinasi „Agnesė“.

„Pepė“ bus leidžiamas kartą per mėnesį. Jo tiražas — 10 tūkstantčių egzempliorių, kaina 60 centų. Laikraščio steigėja, leidėja

yra pagrindinė organizatorė — N. Balasevičiūtė, jai padeda literatūros redaktorė Eglė Savickaitė. (Lietuvos rytas)

KADRŲ KAITA LTV

Per paskutinį žiemos mėnesį — vasarį — valstybinę televiziją paliko 19 asmenų. Naujų priimta — nei daug, ne mažai — 21. Didžiausias personalijų tekamumas pastebėtas tarp kūrybinių darbuotojų: žurnalistų, režisierių, redaktorių — tai jie nori šio, tai nori ano.

Ko valstybinėje televizijoje ieškoma? Darbo.

Ko į kitas televizijas išeinama? Duonos.

Sako tik, kad nemažai duoneliautojų atgal nori sugrįžti (paaiškėjo — ne vien duona žmogus sotus) — tik kad darbo jiems jau nebėra... (Kalba Vilnius)

ĮDOMUS EKSPONANTAS

Kovo 11-osios išvakarėse Šeduvos (Radviliškio raj. kraštotyros muziejus pasipildė nauju unikaliu eksponatu. Kraštotyrininkai, vadovaujami sumanaus muziejaus vedėjo V. Šienausko, surado Lietuvos valstybės Konstituciją, išleistą prie Ministrų kabineto kanceliarijos Kaune 1922 m. rugpjūčio 6 d. Joje parašyta, kad einąs Respublikos prezidento pareigas Steigiamojo Seimo pirmininkas skelbia 1922 m. rugpjūčio 1 d. priimtą Lietuvos valstybės Konstituciją. “Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika, suvereni valstybės valdžia priklausoma tautai”, rašoma šios Konstitucijos “bendrųjų dėsnių” 1 paragrafe. LR Konstitucijoje — 108 paragrafai. (Respublika)

RŪKORIŲ ROJUS KAUNO LAISVĖS ALĖJOJE BAIGĖSI

Paskelbus Laisvės alėją nerūkančiųjų teritorija, rūkoriai į keliose vietose pakabintą plakatėlį su perbraukta cigarete žiūrėjo šaipydami ir paisyti įspėjimo nežadėjo. Tada miesto valdžia ėmėsi griežtesnių priemonių — vien per du šių metų mėnesius piniginėmis baudomis nubausta 110 kauniečių. Nors bau-

da nedidelė — tik penki litai, tačiau rūkorių miesto centre pastebimai sumažėjo. Juk ne labai malonu, sakykim, įmonės direktoriui aiškintis, jog jis Laisvės alėjoje nerūkęs, o tik iš šoninės gatvės kirtęs draudžiamą teritoriją arba kad, išlipęs iš automobilio, užmiršęs užgesinti rūkstančią cigaretę.

Rūkorius Laisvės alėjoje gauda ir baudžia patruliuojantys policininkai. Manoma, kad policijai darbo padaugės, atėjus šiltiems orams, kai į gatvę bus išnešti balti kavinių staliukai. Prie jų sėdintieji jaunuoliai mėgsta malonumą papildyti ir cigarete. (Lietuvos rytas)

VEŠ VEŽIKAI ORO VEŽIMUS...

Teneišsigąsta busimieji lakūnai ar pilotai, jų profesijos pavadinimas nebus pakeistas į oro vežimų vežikus!

R. Eriksonienė, Civilinės aviacijos departamento juridinio sektoriaus referentė, paaiškino, kad dabar ruošiamas civilinės aviacijos terminų žodynas, todėl daugelis terminų bus pakeisti, t.y. sulietuvinti. Pavyzdžiui, aerouostą turėsime vadinti oro uostu. O Vilniaus technikos universiteto diplomuoto inžinieriaus studijų plane įrašyti disciplina “Oro vežimų vadyba” tai aviacijos menedžmentas, kurį vos išmokę privalome pamiršti. “Oro vežimus” reikia suprasti kaip skridimus iš vieno oro uosto į kitą oro uostą. Kita disciplina, “oro vežimų technologija”, anot R. Eriksonienės, tyrinėja viršžeminių oro uosto darbų organizavimą.

Sudarant žodyną, dalyvauja kalbininkas J. Klimavičius, kuris bendrą kalbos norminimo darbą su aviatoriais palygino su ... gimdymu. Toks jis sunkus! Beje, kalbininkas nenustebo, kad ne visi žmonės širdimi suvokia naujuosius terminus. “Galbūt dėl to kaltas jų neišlavintas galvojimas?” — svarsto kalbininkas. Susisiekimo ministerijos civilinės aviacijos inspekcijos viršininkas J. Mažintas gavo pluoštą dokumentų, kuriuos juridiniame sektoriuje “patvarkė” aviatoriai ir kalbininkai. Ponas J. Mažintas — diplomuotas aviacijos specialistas, tačiau ir jo galvos neužteko kai kuriems naujiems terminams suvokti. (Respublika)

KLAIKUS NUSIKALTIMŲ FEJERVERKAS

Seniai pastebėjome, kad korupcija Lietuvoje yra įgijusi ypač didelius mastus, tik kaltininkų vis nepavyksta išaiškinti. Ryškėja ne tik valdininkų, bet net teisėsaugos darbuotojų — policininkų, teisėjų nusikaltimai, kyšininkavimas. Didžiųjų laikraščių pirmuose puslapiuose jau dominuoja ne svarbiausi valstybės gyvenimo įvykiai, bet įvairiausio pobūdžio įstatymų pažeidimų aprašymas. Skaičiuotojui jau sunku susigaudyti, kas kaltas — jį užgriūva siaubą keliantis smurto lavina, kelianti tai smalsumą, tai baimę, o galų gale — netikėjimą rytdiena, nepasitikėjimą niekuo. “Sekundės bankas” surinko iš gyventojų 15 mln. dolerių, 3 mln. dingę. Dar didesnė afera bręsta Šiauliuose. Vilniuje nušautas UAB “Rimvila” direktorius R. Raugas. Kanadoje gyvenanti p. Regina Epštein Paul per mėnesį gauna Lietuvos pasą, pilietybę ir didžiulį namą Vilniaus centre. Trijų kryžių kalno papėdėje pilietis įsigyja namą ir imasi iniciatyvos — stato penkių žvaigždučių viešbutį ir aludę, neišmanėliais ir biurokratais vadinamas tuos, kurie tokią veiklą vadina šventvagyste. Iš garažo pavagiamas ne bet kieno, o kelių policijos komisaro automobilis. Pagaliau generalinė prokuratūra sankcionuoja apie pusšimtį kratų Krašto apsaugos ministerijos darbuotojų butuose. Tai vis tik kelios stulbinančios fejerverko žiežirbos. Nesunku suvokti, ką visa tai reiškia šaliai, kokią jos piliečių pažiūrą į savo valstybę formuoja. (XXI amžius)

SVARBI SUKAKTIS

Visas krikščioniškas pasaulis šiais metais mini neprilygstamo ligi šiol religinių giesmių kūrėjo Giovanni Pierluigi da Palestrinos 400-ąsias mirties metines.

Ta sukaktis buvo paminėta ir Kauno Vytauto Didžiojo Mergelės Marijos Ėmimo į Dangu bažnyčios.

Minėjimo pradžioje muzikologė Kristina Mikuličiūtė supažindino tikinčiuosius su šio žymaus bažnytinių giesmių autoriaus (vargonininko) gyvenimu ir kūryba. Sakralinės muzikos atlikėjai — Vilniaus moretų choras

“Liepaitės” ir Kauno kamerinis vyrų choras “Varpelis” sugiedojo garsiuosius Palestrinos “Rex virtutis”, “Benedictus”, “Incipit Oratio” ir “Ave Regina”, “Hodie Christus natus est”, “Surrexit pastor bonus”, “Magnificat”.

Koncertą išklausiusieji (daugiausia jaunimas) po programos išėjo sujaudinti, įkvėpti ir sužavėti, — tarsi jų sielas būtų palietęs iš tolimo Dangaus atplaukęs angelų chorų giesmių aidas ir apšvietęs meilės, grožio ir vilties spindesys. (XXI amžius)

SKRIAUDA

1918 m. Vasario 16-osios Akto signataro, buvusio Lietuvos Ministro Pirmininko kunigo Vlado Mirono palaikai ilsisi Sibiro platybėse. O štai jo gimtosios parapijos Paneemunio (Rokiškio raj.) bažnyčios šventoriuje palaidoti tie, kurie uoliai talkino Lietuvos okupantams. (Apžvalga)

AUSTRALIJOS KATALIKŲ JAUNIMO EVANGELIZACINĖ MISIJA LIETUVOJE

Katalikų charizmatinės bendruomenės “Gyvieji akmenys” kvietimu susitikti su Lietuvos jaunaisiais katalikais iš Austrijos buvo atvykusi dešimties jaunuolių grupė. Pasak “Gyvųjų akmenų” bendruomenės narės Dalios Šmerauskaitės, jaunuoliai priklausą ekumeninei organizacijai “Jaunimas evangelizuoja jaunimą”. Dešimt dienų svečiai susitikinėjo su Lietuvos jaunuoliais, bendravo, drauge meldėsi, dalijosi dvasine patirtimi. Per savo viešnagę jaunieji misionieriai evangelizavo Marijampolėje, Kybartuose, Pilviškiuose, Jonavoje, pasidaliję į mažas grupes aplankė kelias Kauno vidurines mokyklas.

Tarpdieciziniame katechetikos centre svečiai susitiko su Kauno jėzuitų gimnazijos auklėtiniais ir drauge su jais meldėsi už Lietuvą bei šlovino Dievą. Pasak vienos viešnios, jau susidaręs įspūdis, kad lietuviai apimti baimės, jog jų šalis galinti sugrįžti į komunistinės priespaudos laikus. “Tačiau nusiminti neverta, nes visagalis Jėzus nori matyti jus laisvus”, — pasakė ji. (Katalikų Bažnyčia Lietuvoje)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

Ar taisyklingas vaikų vartojamas žodis *čiulpinukas*?

Čiulpinukais bent jau Vilniaus vaikai vadina dažniausiai užsieninius čiulpiamus, paprastai su pagaliuku saldinius. Tai visai geros darybos ir vartotinas žodis.

Čiulpinukas yra mažybinė forma iš žodžio *čiulpinys*, žinomo dar iš Miežinio žodyno (1894) ir reiškiančio “žindukas”. *Čiulpinio* pamatinis veiksmažodis *čiulpti*, kaip nurodoma LKŽ II, reiškia “traukti skystį, siurbti, žįsti, gerti”; čiulpiama medus iš žiedų, alus, pypkė ir pan., dar saldainis (DŽ). Taigi čiulpiamas saldainis visai vykusiai pavadintas *čiulpinuku* ir šį naujadarą reikėtų visai palaikyti. (*Aldonas Pupkis*)

Valyti gatves nuo sniego ar sniegą nuo gatvių?

Tai labai nelengvas klausimas, nes daugelis valymo, šalinimo reikšmės veiksmažodžių (*valyti, šluoti, šluostyti, grėbti ar grėbstyti, nuplauti*

ar *nusiplauti* ir nemaža panašių) turi dvi pagrindines reikšmes, todėl šnekant čia galima, pavyzdžiui, pabrėžti gatves (*valyti gatves*) arba sniegą (*valyti, nukasti sniegą*). Tos dvi pagrindinės šių veiksmažodžių reikšmės yra tokios:

1) ką nors daryti gryną, švarinti: *valyti kilimą; valyti gatves; grėbti pievą; grėbstyti rugienas; šluoti grindis; šluostyti stalą; nusiplauti veidą* ir t.t.;

2) šalinti nereikalingus, trukdančius daiktus: *valyti dulkes; valyti* (čia būtų geriau *nukasti*) *sniegą; grėbti šieną; grėbstyti lapus; šluoti šiukšles; šluostyti trupinius; nusiplauti prakaitą* ir t.t. Keblumų atsiranda, kai šie posakiai pratęsimi.

Vartojant antrąją reikšmę “šalinti nereikalingus, trukdančius daiktus”, dėl aiškumo dažniausiai reikia nurodyti, nuo kokio paviršiaus viskas šalinama, ir tai visai taisyklingai pasakoma prielinksnio *nuo* konstrukcija: *grėbti* (arba *grėbstyti*) *lapus nuo tako* (nes lapai viršuje, takas — apačioje); *valyti* (arba *nukasti*) *sniegą nuo gatvių* (nes sniegas viršuje, gatvės — apačioj); *valyti dulkes nuo kilimo* (čia būtų geriau tiesiog *valyti kilimą*); *šluostyti trupinius nuo stalo, nusiplauti prakaitą nuo veido*. O vartojant pirmąją reikšmę “ką nors daryti gryną, švarinti”, gyvoji kalba paprastai nenurodo, kokie nereikalingi dalykai ten šalinami, nes dažniausiai ir taip pakankamai aišku: pasakymai *grėbti pievą, valyti kilimą, ar šluoti grindis* papildymų nereikalauja. Tarmėse negirdėti sakant: *grėbia pievą nuo šieno, šluoja grindis nuo šiukšlių* ir pan. Tačiau daug mūsų žurnalistų, įvairių specialistų, turbūt paveikti rusų kalbos, šitokį atvirkštinį rašymą yra labai pamėgę: *Valykime gatves nuo sniego* (tarsi sniegas būtų apačioje, gatvės viršuje; *Reikia valyti kili-*

-
- Valdančioji LDDP visokiais būdais stabdo katalikų Bažnyčiai nuosavybių grąžinimą. Vyskupų konferencijos posėdyje vasario 17 d, patvirtintas principas, kad atimta nuosavybė turi būti grąžinta katalikų Bažnyčiai.
 - Toronto Priskėlimo parapija, kuriai vadovauja kun. Augustinas Simanavičius, o jam pagelbsti pranciškonai kunigai Pijus, Eugenijus Jurgutis ir Liudas Januška, pernai, švėsdama 40 m. sukaktį, pasižadėjo per metus kasdien pamaitinti Lietuvoje 200 vargšų. Kadangi Lietuvoje vis dar blogi laikai, tai pažadas pratęstas dar vieneriems metams.
 - Kauno arkivyskupas kard. Vincentas Sladkevičius kovo 25 d. šventė 50 metų kunigystės jubiliejų. Kauno arkikatedroje bazilikoje tos dienos išvakarėse buvo aukojamos šiai sukakčiai skirtos iškilmingos Mišios.

*mus nuo dulkių; Nušluokime taką nuo šiukšlių; Nušluostė stalą nuo trupinių; Vakare nusiplaukime veidą nuo prakaito. Šių “apversta galva” sakinių būtina atsisakyti ir pirmiausia įvardyti šalinamąjį dalyką, o paskui — nuo ko jis šalinamas. Taigi norminiai, įprasti lietuvių kalbai pasakymai būtų: *Valykime (nukaskime) sniegą nuo gatvių; Nušluokime šiukšles nuo tako; Nušluostė trupinius nuo stalo; Vakare nusiplauname prakaitą nuo veido.* (Jonas Šukys)*

Kaip geriau — apskritai ar aplamai?

Prieveiksmis *aplamai* reikšme “apskritai” ir būdvardis *aplamas* reikšme “bendras, visas” buvo pradėti vartoti neteisingai supratus šiuos tarmiškus žodžius. Remiantis raštų sakiniiais *Aplamais bruožais pavaizduoti meno raidą; Gamtos dėsniai aplamai negali būti panaikinti; Aplamai aš buvau didelis sporto mėgėjas* ir pan., ši reikšmė “Dabartinės lietuvių kalbos žodyno” pirmajame ir antrajame leidime buvo pateikta kaip pirmoji, o “Lietuvių kalbos žodyne” kaip trečioji. Simono Daukanto sakinyje *Matė nuo aplamo rėdymo reikalus irstančius* iš tiesų teliudija žemaičiams būdingą šio žodžio reikšmę “paviršutiniškas”, o ne “bendras, visas”. Panašiai atsitiko ir su kitu Daukanto sakiniu, kuriame pavartotas iš būdvardžio *aplamus*, -i padarytasrieveiksmis *aplamiai* reiškiai ne “apskritai”, o “paviršutiniškai, neapdairiai, netinkamai”: *Svieta išminčiai liepia sekti įpėdin savo bočių, prabočių būdą ir aplamai jo nekleisti (neprarasti).*

Aplamas (aplamus) darbas žemaičiams tegali reikšti “paviršutiniškai, atmestina, netvarkingai atliktą” darbą, o *Nuravėjo daržą aplamai* — “atmestina, prastai, nešvariai”. Jei šis žodis sakomas apie žmogų, tai tik neapdairų, neapsukrų, žioplą, apykvailį, pvz.: *Aplamas buvo, aplamas paliks; Juo senyn, juo aplamyn* ir pan.

Negalima remtis ir prieveiksmio *aplamais* pateikimu LKŽ I tome. Žemaitės sakinyje *Tupikas aplamais baigęs derybas su Kalpokais, prie klebono neilgai tetruko* kalbamasis žodis pavartotas panašiai kaip ir *aplamai* Jono Jablonskio sakinyje *Galėjau aplamai (apytikriai) pasakyti, kiek metrų ilgio ir pločio*. Kiti gyvosios kalbos vartojimo pavyzdžiai turėtų rodyti ne

reikšmę “apskritai”, o “apgraibomis, atmestina, netvarkingai”: *Ne koks kasimas — kas bulves kasa aplamais* Varniai; *Aplamais nugrobė, nieko doro* (Pavandenė).

Kaip tik dėl šių dalykų (Daukanto, Žemaitės, kai kurių gyvosios kalbos pavyzdžių netikslaus vertinimo LKŽ I tome bei neapibrėžto reikšmės pateikimo norminiuose žodynuose) būdvardis *aplamas* irrieveiksmis *aplamai* netiksliai tebevartojami ir dabar.

Tačiau “Dabartinės lietuvių kalbos žodyno” trečiojo leidimo sulaukę skaitytojai šios gyvajai kalbai nebūdingos reikšmės jau neberas. Į aptartus dalykus bus atsižvelgta ir leidžiant “Lietuvių kalbos žodyno” papildymų ir taisymų tomus. Reikėtų *aplamas* ir *aplamai* įtraukti į naują “Kalbos praktikos patarimų” leidimą. (*Gertrūda Naktinienė*)

ŠIAURĖS PAŠVAISTĖ

*Neteisė. Išvežė. Šaldė ledyne.
Viešpatie, argi tik tam esam gimę?*

*Keistos medžioklės. Vis pasalos.
Šūviai.*

Gelia ir gelia gyvačių liežuviai.

*Guli sušaudytas — nebepažįstam.
Žaidžiam senatvėmis, žaidžiam
jaunystėm.*

*Sukčius juodžiausias — neteistinas
— baltas.*

Teisų kankina — parašo, kad kaltas.

*Seserys, broliai, į ką atsiremti? —
Aš negaliu tokiam rojui gyventi —*

Valentinas V. Navickas

Saugus automobiliai

Amerikiečių bendrovė Vector Aeromotive Corp., Wilmington, CA, gamina sportinius automobilius. Jie yra gerų rankų gamybos, sumontavimui nevarojamos mechanizuotos linijos. Vėliausiam automobiliui “Vector W8 Supercar” bendrovė panaudojo erdvėlaivių ir sprausminių lėktuvų-naikintuvų technologiją.

Automobilio grindys susideda iš alumino korio tipo rėmo ir alumino plokščių, priklijuotų ir prikniedytų prie rėmo. Viršutinei daliai vartojami chromo-plieno vamzdžiai, atsparūs įlenkimui. Jei automobilis apsiverčia, vairuotojas išlieka nesužeistas.

Šis automobilis nepigus — kainuoja apie 400.000 dol. Pagaminami tik du per mėnesį. Daugiausia jį perka europiečiai, o dabar jau ir japonai. Mažiausiai juo domisi amerikiečiai.

Šviesos krosnelė

Quadlux b-vė Kalifornijoje pagamino naują maistui kepti krosnelę. Krosnelė, prilygstant mikrobangų krosnei, labai greitai sušildo arba iškepa maistą. Ji naudoja ne mikrobangas, bet šviesą, kuri gaunama iš kvarco lempos. Naująją krosnelę pavadino FlashBake 3000”.

Maisto kepimas vyksta taip: matomoji šviesa iškepa maistą, nes ji pasiekia maisto vidų, o infraraudona šviesa (nematomoji) apkepa paviršių, kaip dujinė krosnis. Maistas iškepamas labai greitai, pvz., jautienos kepsnys (“steikas”) — per 105 sekundes, o viščiukas — per dvi minutes. Ši krosnelė dėl savo struktūros gali iškepti maistą tik iki trijų colių storumo. Reikia turėti kantrybės, nes ateityje bus sukonstruota krosnis, kuri pajėgs iškepti visą kalakutą per nepaprastai trumpą laiką.

Pirmosios krosnelės dar labai brangios. Dabar yra pagaminti du modeliai: vienas kainuoja 7500 d., o kitas — 9500 dol. Kai kurie restoranai San Francisco apylinkėje jomis jau naudojami.

Numatoma, kad ateityje jų kaina bus mažesnė nei 1000 dol.

Eismo šviesos ir saulės spinduliai

Važiuojant saulėtą dieną prieš eismo valdymo šviesas, kartais būna sunku pasakyti, ar jos žalios, ar raudonos, ypač saulei šviečiant tiesiai į akis. Vairuotojas tada suabejoja dėl šviesų spalvos. Anglų bendrovė SIRA pagamino naują stiklą.

Visa šviesų aparatūra pasilieka to patį, išskyrus priekinį stiklą. Naujasis stiklas susideda iš nepermatomo gaubto, turinčio 200 mažų skylučių ir dviejų skirtingų dydžių lęšiukus. Lęšiukai taip suprojektuoti, kad būtų galima sunaudoti visą šviesą ekonomiškai. Kiekvienas lęšiukas išduoda siaurą, stiprų šviesos spindulį. Visi lęšiukai sudaro stiprią šviesą, kuri aiškiai matoma iš tolo; žiūrint iš šono pusės, turi platesnį matomumą.

Skylučių plotas sudaro 15% viso stiklo paviršiaus, todėl tik maža dalis saulės spindulių patenka į vidų. Be to, nėra tiesioginio kelio saulės spinduliams, atsimušus į reflektorių, grįžti atgal. Šiuo procesu panaikinamas saulės spindulių veikimas į šviesų spalvas.

(“Technikos žodis”, 1994., Nr. 1)

- Kovo 27 d. Švč. M. Marijos Gimimo bažnyčioje, Čikagos Marquette Parke surengtas religinis koncertas. Buvo pagiedota 13 giesmių lietuvių, lotynų ir anglų kalbomis. Solo partijas atliko solistai Virgilijus Noreika, Genovaitė Mažekienė, Margarita Monkienė ir Vaclovas Momkus. Solistus ir parapijos chorą lydėjo simfoninis orkestras ir vargonais Ričardas Šokas. Dirigavo muz. Antanas Linas.
- Pop. Jonas Paulius II spalio mėn. planuoja Jungtinėse Tautose, Niujorke, pasakyti kalbą šeimos tema, nes Jungtinės Tautos, kaip ir katalikų Bažnyčia, 1994 metus paskelbė šeimos metais.

■ Pop. Jonas Paulius II pasmerkė bandymus su žmogaus gyvybe, kurie nesiskaito nei su žmogaus tapatybe, nei su orumu. Pagarba žmogiškajai būtybei nuo jos prasidėjimo pradžios yra pagrindinis reikalavimas ir neginčytinai priklauso moralės dėsniumi.

■ Telšių vysk. Antanas Vaičius išrinktas populiariausiu rajono žmogumi. Tokie rinkimai buvo surengti Telšių laikraščio “Kalvotoji Žemaitija” iniciatyva. Vyskui įteiktas vardinis medalionas, padarytas iš bronzos, su vysk. M. Valančiaus atvaizdu.

■ Vilniuje įsteigta Lietuvos katalikų leidėjų sąjunga, vienijanti 13 katalikų leidyklų. Sąjunga bandys sukurti savo periodinių leidinių ir knygų platinimo sistemą, surengti seminarą katalikų žurnalistams. Pirmininke išrinkta katalikų savaitraščio “Naujasis dienovidis” vyr. red. A. Žemaitytė.

■ Lietuvos Statistikos departamento pranešimu, 1994 m. pradžioje Lietuvoje buvo 3.793.000 gyventojų.

■ 100 metų sukaktį šiais metais minės dvi lietuvių parapijos JAV: spalio 30 d. Šv. Andriejas New Britain, CT, o lapkričio 20 d. Šv. Kazimiero Worcester, MA.

■ Lietuvos Vyskupų konferencija paskelbė kreipimąsi, kuriame sakoma, kad spauda, radijas ir televizija neatsakingai naudojami laisve ir prisideda prie visuomenės klaidinimo. Kreipimesi visų visuomeninio bendravimo priemonių darbuotojų prašoma būti labiau atsakingiems ir nesivaikyti sensacijų, kurios sąmoningai ar nesąmoningai griaua tikėjimą ir prieštarauja Bažnyčios mokymui.

■ Gavėnios susikaupimo dienas-rekolekcijas Kanadoje ir JAV kovo mėn. vedė iš Lietuvos atvykę kunigai: Toronto Prisikėlimo par. Missisaugos Anapilio par. bažnyčiose bei Wasagos Gerojo Ganytojo misijoje — Londone, Hamiltone, Ottavoje ir St. Catherine — Vilkaviškio katedros statytojas, dekanas ir klebonas kun. Vytautas Gustaitis; Detroito Apvaizdos parapijoje Troškūnų par. klebonas kun. Saulius Filipavičius; Čikagos Brighton Parko Švč. M. Nekalto Prasidėjimo par. ir Marquette Parko Švč. M. Marijos Gimimo par. bažnyčiose kun. Rimas Gudelis, Naujamiesčio par. klebonas ir Berčiūnų ateitininkų stovyklos atnaujintojas bei globėjas.

■ Šv. Jurgio lietuvių parapija Clevelande 1955 m. švęs šimto metų sukaktį. Parapijos taryba jai ruošiasi jau nuo 1993 m. Šiai sukakčiai norima išleisti jos istoriją. Buvę ir dabartiniai parapiečiai bei kiti kviečiami įsijungti medžiagos rinkimam, leidinio paruošimam bei jos išleidimam.

■ Lietuvos vyskupų konferencija, dalyvaujant Šv. Sosto nuncijui ark. J. M. Garda, svarstė, “Kaip išgydyti sovietinio laikotarpio dvasines žaizdas” ir “Paruošti Dievo tautą iš Vakarų ateinantiems liberalizmo iššūkiams sutikti”.

■ Kauno Vytauto Didžiojo universitete vasario mėn. Kauno arkivyskupijos “Caritas” atidarė neturtingiems studentams valgyklą, kurioje šiuo metu jau maitinasi šimtas asmenų, gaudami nemokamai sriubos ir duonos. Valgykla finansuojama lėšomis, paaukotomis Toronto Prisikėlimo parapijos tikinčiųjų.

■ Kovo 13 d. Švč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje, Čikagos Brighton Parke, muz. Faustas Strolia su jungtiniu choru, instrumentalistų orkestru ir solistais Algirdu Braziu, Dalia Eidukaite-Fanelli ir Edvardu Zelniu atliko T. Dubois oratoriją “Septyni paskutiniai Kristaus žodžiai” ir dar keletą kitų kompozitorių kūrinių. Muz. F. Strolia šį T. Dubois veikalą atliko per 25 m. įvairiose parapijose trisdešimtąjį kartą.

■ Lietuvoje pirmos vienuolės atsirado 1495 m. ir Vilniuje įsteigė savo namus. Neabejotina, kad kitais metais 500 m. sukaktis bus pažymėta tiek bažnytiniu, tiek akademinio būdu Lietuvoje bei išėivijoje.

Juoz. M.

35-asis „Laiškų lietuviams“ konkursas

Šiam konkursui buvo atsiųsta daugiau kaip šimtas straipsnių. Į suaugusiųjų grupę buvo priimta 83, o į jaunimo 23. Keli straipsniai nebuvo priimti, nes kai kurie pavėlavo net tris savaites. Beveik visi straipsniai buvo iš Lietuvos, tik keturi iš JAV ir vienas iš Italijos. Turint tokią krūvą rašinių, Vertinimo komisijai buvo nelengvas darbas. Pasitarę nusprendėme duoti daugiau premijų, bet mažesnes, kad būtų galima patenkinti didesnę dalį dalyvių. Tad suaugusiųjų grupę, pagal komisijos balsų skaičių, suskirstėme į keturias klases, o jaunimo — į tris.

Suaugusiųjų grupė

I klasė — po 100 dol.: *Aldona Kamantienė* (Downers Grove, IL) ir *Dijana Kančienė* (Obeliai).

II klasė — po 50 dol.: *Dalia Staniškienė* (Cleveland), *Tautvyda Macinkevičiūtė* (Kaunas), *Stasė Dzenuškaitė* (Vilnius), *Aušra Kukulskienė* (Varėnos raj.), *Alma Stasiulevičiūtė* (Vilnius), *Alfredas Gusčius* (Vilnius), *Arvydas Ramonas* (Roma, Italija), *Jolanta Podleskytė* (Vilnius).

III klasė — po 40 dol.: *Viltautė Pocienė* (Alytus), *Linas Maksvytis* (Kauno raj.), *Elena Šidlauskienė* (Telšiai), *Aldona Elena Puišytė* (Kaunas), *J. Kazlauskas* (Zapyškis), *Konstancija Valiūskienė* (Barrington, R.I.), *Vytautas Čepiauskas* (Kaunas).

IV klasė — po 300 dol.: *Algirdas Narbutas* (Žagarė), *Algimantas Malkevičius* (Kaunas), *Viktoras Bakanauskas* (Merkinė), *Anelė Švabaitė-Brazauskienė* (Kaunas), *Henrikas Sinkus* (Kalvarija, Marijampolės raj.).

Jaunimo grupė

I klasė — 50 dol.: *Aurimas Šukys* (Kauno Jėzuitų gimnazija).

II klasė — po 40 dol.: *Aurelijus Zykas* (Kaunas), *Jurgita Kairytė* (Šilalė), *Saulius Aleliūnas* (Panevėžys), *Vilmantė Pociūtė* (Alytus), *Darius Banikonis* (Kaunas).

III klasė — po 30 dol.: *Jurgita Lukavičiūtė* (Vilnius), *Simona Bieliauskaitė* (Vilnius), *Marijus Kemundis* (Kauno raj.), *Ieva Cicėnaitė* (Vilkaviškis), *Giedrius Vanagas* (Širvintos).

Lietuvoje gyvenantiems laimėtojams yra pranešta, kad premijas gali atsiimti nuvykę pas kun. A. Gražulį (Didžioji 34, Vilnius, tel. (2) 22-17-15) ir nusinešę iš mūsų gautą pranešimą. Sveikiname visus laimėtojus! Kai kurie rašiniai nėra blogi ir tų, kuriems laimė šį kartą nenusišypsojo. Kai kurie nepremijuoti rašiniai gal tiks spaudai. Duosime po 10 dol. honoraro. Prašome bendradarbiauti ir toliau. Siuntinėsime „Laiškus lietuviams“ visiems, kurie pageidaus.

Pirmiau mūsų konkursuose dalyvaudavo žymiai daugiau moterų negu vyrų, šį kartą buvo maždaug pusiau. Labai prašytume konkurso dalyvius ateityje nesivėluoti ir laikytis nustatytų taisyklių. Ateityje jau nepriimsime ranka rašytų straipsnių, reikės būtinai rašyti mašinėle. Ranka parašyti straipsniai labai vargina ir vertintojus, ir spaudos darbuotojus. Kas neturi mašinėlės, gali pasiskolinti ar paprašyti, kad kiti perrašytų.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. „Draugo“ spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.